ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΟΖΑΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
ΕΛΤΑ Hellenic Post

ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ

«...ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσωμεν» (Πράξ. στ' 4).

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 28

ΕΤΟΣ Ε' • 2006
ΙΟΥΛΙΟΣ

Ο ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Εἰδικὸ ἀφιέρωμα

ΣΤΗΝ ΚΟΖΑΝΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ "ΕΙΣ ΤΙΜΗΝ ΚΑΙ ΜΝΗΜΗΝ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΚΥΡΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Λ. ΨΑΡΙΑΝΟΥ"

Ἀφορμὴ ἐκκλησιαστικῆς πανηγύρεως καὶ αἰτία χαρᾶς μεγάλης ἀποτελεῖ ἡ ἐνταῦθα ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, τῇ συνοδείᾳ ἁγιωτάτων Ἱεραρχῶν καὶ Ἀρχιερέων. Ὁ κ. Χριστόδουλος ἐγεννήθη εἰς Ξάνθην τῷ 1939. Πτυχιοῦχος τῆς Νομικῆς καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τυγχάνει ἀριστοῦχος διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἐσπούδασε Βυζαντινὴν Μουσικὴν, εἶναι δὲ πτυχιοῦχος τῆς Γαλλικῆς καὶ Ἀγγλικῆς γλώσσης. Συνέγραψε πλῆθος βιβλίων. Ἐξελέγη Μητροπολίτης Δημητριάδος τὸ 1974 καὶ τὴν 28ην Ἀπριλίου τοῦ 1998 ψήφῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Κατὰ τὸν εἰσβατήριο λόγο του εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον ὁ κ. Χριστόδουλος τόνισε πώς: «τοῦ λαοῦ μας σφοδρὴ ἐπιθυμία εἶναι οἱ Ποιμένες του νὰ εἶναι μὲ συνείδηση τῶν καιρῶν, Πατέρες ὁραματιστές, Ποιμένες μὲ προοπτικὴ μέλλοντος, μὲ δυνατότητα ὀρθῶν ἐπιλογῶν, μὲ διάθεση αὐτοθυσίας καὶ αὐτοπροσφορᾶς γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν πολλῶν καὶ ὑπαρκτῶν προβλημάτων του, μὲ παράδειγμα αὐτοθυσίας».

Ἡ ὀκταετὴς θητεία τοῦ Μακαριωτάτου εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἀπέδειξε ὅτι οἱ δηλώσεις ἔγιναν πράξεις. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίσκεψίς του εἰς Κοζάνην φανερώνει ὅτι γνωρίζει νὰ τιμᾶ καὶ νὰ σέβεται τοὺς τοιούτους ποιμένας. Ὁ κ. Χριστόδουλος τυγχάνει προσκεκλημένος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ τοῦ Δήμου Κοζάνης, προκειμένου νὰ παρουσιάσει τὸ ὀγκῶδες μουσικολογικὸ ἔργο τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου.

Ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης ἐποίμανε θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως τὴν Ἱερὰ Μητρόπολιν ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν, ἐξέθρεψε τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. Λειτουργῶν καὶ κηρύττων ἀκαταπαύστως ὁ μακαριστὸς Ἱεράρχης, ἀπεκάλυπτε ἡμῖν συνεχῶς τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἑνότητος, εἰκονιζόμενον ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ συνάξει καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἐπισκόπου.

ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ

Κωδικὸς ἐντύπου: 6510

Διευθυντής
ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῦλος

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ
π. Χρῆστος Ζαχαράκης
Ζήσης Μπέλλος
Παναγιώτης Καραγιάννης
Παναγιώτης Βολάκης
Μιχάλης Κρανιώτης
Εὐθυμία Γαβριηλίδου-Καραγιάννη
Κατερίνα Πενιρτζῆ-Ζαχαράκη

Διεύθυνση
«ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ»,
Ἱερὰ Μητρόπολις Σερβίων & Κοζάνης
Χαρ. Μεγδάνη 6, 501 00 ΚΟΖΑΝΗ
Τηλ.: 2461-036.050, 2461-034.949,
fax: 2461-040.026
Internet : www.imsk.gr
e-mail: imsk@imsk.gr καὶ imsk@otenet.gr

Δωρεές, χορηγίες, συνδρομές
Ἱ. Μ. Σερβίων καί Κοζάνης

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΜΕΛΙΣΣΑ»
ΑΣΠΡΟΒΑΛΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Τηλ.: 2397-023.313, fax: 2397-021.754

Ἐκδηλώσεις εἰς τιμήν καί μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σερβίων καί Κοζάνης κυροῦ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ἐπί τῇ ἐκδόσει τοῦ τόμου «183 Ἐκκλησιαστικοί Ὕμνοι»

Σάββατο 1 Ἰουλίου 2006

6.00 μ.μ.	Ὑποδοχή Μακαριωτάτου εἰς τήν κεντρικήν πλατεῖαν Κοζάνης.
6.30 μ.μ.	Ἀρχιερατικός Ἑσπερινός χοροστατοῦντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου εἰς τόν Ἱερόν Καθεδρικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Νικολάου Κοζάνης.
9.00 μ.μ.	Δεῖπνο εἰς τό ἐξοχικόν κέντρον «Διόνυσος» παρατεθέν ὑπό τοῦ Νομάρχου Κοζάνης.

Κυριακή 2 Ἰουλίου 2006

7.00 π.μ.	Ὄρθρος – Πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου εἰς τόν Ἱερόν Ναόν τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης Κοζάνης.	
12.00 π.μ.	Τελετή θεμελιώσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νεκταρίου ὑπό τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου (περιοχή Νοσοκομείου).	
1.30 μ.μ.	Γεῦμα εἰς τήν Νεράϊδα Κοζάνης παρατεθέν ὑπό τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως Περιφερείας Δυτικῆς Μακεδονίας.	
7.00 μ.μ.	Ἔναρξη ἐκδηλώσεως εἰς τήν αἴθουσαν τέχνης τοῦ Δήμου Κοζάνης.	
	1.	Χαιρετισμοί Ἐπισήμων.
	2.	Εἰσήγησις τοῦ Ἐλλογιμωτάτου καθηγητοῦ κ. Γρηγορίου Στάθη.
	3.	Ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου.
	4	Ἐκκλησιαστικοί Ὕμνοι ὑπό τῆς Βυζαντινῆς χορωδίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καί Κοζάνης «Ἰάκωβος ὁ Ναυπλιώτης».
9.00 μ.μ.	Δεῖπνο εἰς τό ἐξοχικόν κέντρον «Κλιούγκι» παρατεθέν ὑπό τοῦ Δημάρχου Κοζάνης.	

Δευτέρα 3 Ἰουλίου 2006

11.00 π.μ.	Ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου εἰς τό Λαογραφικόν Μουσεῖον Κοζάνης.
12.30 π.μ.	Ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου εἰς τήν Δημοτικήν Βιβλιοθήκην τοῦ Δήμου Κοζάνης.
1.30 μ.μ.	Γεῦμα εἰς τό κέντρον «Ναυσικά» παρατεθέν ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σερβίων καί Κοζάνης κ. Παύλου.
4.00 μ.μ.	Ἀναχώρησις Μακαριωτάτου.

Σάββατο 1-7-2006
Ἐπίσημη ὑποδοχή

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῦλος μὲ τὴν παρουσία πλειάδος Ἀρχιερέων, ἱερέων καὶ λαοῦ, οἱ Δημοτικές, οἱ Πολιτικές καὶ οἱ Στρατιωτικὲς Ἀρχές ὑποδέχθηκαν στὴν κεντρικὴ πλατεία τῆς Κοζάνης τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο μὲ αἰσθήματα χαρᾶς, εἰλικρινοῦς σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης. Οἱ προσφωνήσεις τῶν ἐπισήμων καὶ ἡ ἀντιφώνησις τοῦ Μακαριωτάτου, λόγῳ τῶν δυσμενῶν καιρικῶν φαινομένων, ἔγιναν στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Προσφώνηση πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῦλο

«Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου»

Τῷ ἐν τριάδι προσκυνουμένῳ Θεῷ δόξαν καί αἶνον καί εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν ὑπέρ ὧν καί δι' ὧν καί ἐφ' οἷς ἐπιδαψιλεύει σήμερον τῷ εὐαγῇ Κλήρῳ, τοῖς ἐντιμωτάτοις ἄρχουσι, τοῖς φιλοχρίστοις Στρατιωτικοῖς καί τοῖς ἐν τοῖς σώμασιν ἀσφαλείας διακονοῦσι, καί τῷ φιλοχρίστῳ καί φιλοθέῳ καί φιλακολούθῳ, εὐγενεῖ λαῷ τῆς Ἱστορικῆς πόλεως τῆς Κοζάνης καί τῆς καθόλου Μητροπολιτικῆς ἡμῶν Περιφερείας.

Μακαριώτατε, Πάτερ καί Δέσποτα, προκαθήμενε τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας, σεπτή τῶν ἀρχιερέων χορεία καί ἁπαξάπαντες Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ ὑπεδέχθητε τόν σεπτόν προκαθήμενον τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἐπισκέπτεσθε, εὐγενεῖ προσκλήσει τοῦ ἐντιμωτάτου δημάρχου τῆς ἱστορικῆς ταύτης πόλεως, κου Πάρι Κουκουλόπουλου καί τῆς ἡμετέρας ταπεινότητος, τήν πόλιν τῆς Κοζάνης, ἥτις ἐγέννησεν, ἐξέθρεψε καί ἀνέδειξε τέκνα ἐν παιδείᾳ ἑλληνοχριστιανικῇ. Τέκνα τά ὁποῖα διέπρεψαν ἔν τε τῇ ἡμεδαπῇ καί τῇ ἀλλοδαπῇ! Τέκνα τά ὁποῖα διέπρεψαν εἰς τάς ἐπιστήμας, ἀλλά καί εἰς τό ἐμπόριον εἴς τε τήν ἡμεδαπήν καί ἀλλοδαπήν εἰς καιρούς χαλεπούς. Τότε, ὅταν ὅλα «τά 'σκιαζε ἡ φοβέρα καί τά πλάκωνε ἡ σκλαβιά», ὅταν ὁ Ὀθωμανός Τοῦρκος κατακτητής ἐταπείνωνεν, ἐξευτέλιζε καί ἐξισλάμιζε τόν ἀδούλωτον ραγιά! Καί ὅμως, οἱ Κοζανίτες ὑπέμενον μετά καρτερίας ἀλλά καί συγχρόνως διέπρεπον. Καθότι «ἦν Κύριος μετ'αὐτῶν καί κατέχεε αὐτῶν ἔλεος καί ἔδωκεν αὐτοῖς χάριν ἐναντίον τῶν προνομευσάντων τό γένος ἡμῶν» (Γεν. 39, 21). Ὅθεν, τῇ συνεργείᾳ τοῦ Θεοῦ κατόρθωσαν τό διά πολλούς ἀκατόρθωτον, νά λάβωσιν, ἐκ μέρους τῆς ὑψηλῆς Πύλης, Φιρμάνιον μερικῆς αὐτονομίας ὥστε νά μήν ὑπόκεινται εἰς κεφαλικόν φόρον.

Ἡ Κοζάνη εἶχεν ἡγήτορας τόσον εἰς τήν Δημογεροντίαν - ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ καί καταχωρεῖ Ἑλληνοπρεπεῖς καί Ἑλληνοψύχους - ὅσον καί ἀρχιερεῖς μέ πνεῦμα καί φόβον Θεοῦ, δυναμικούς, δραστηρίους, μέ ἡγητικάς ἱκανότητας, ἀλλά καί μύστας καί μυσταγωγούς τοῦ ρήματος τοῦ ἀρχαίου σοφοῦ, τοῦ πρυτάνεως τῆς σοφίας Σωκράτους, «Μητρός τε καί πατρός καί τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων τιμιώτερον ἐστίν ἡ πατρίς καί σεμνότερον καί ἁγιώτερον καί ἐν μείζονι μοίρᾳ καί παρά θεοῖς καί παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσιν» (Πλάτωνος «Κρίτων» 12).

Μακαριώτατε, ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σερβίων καί Κοζάνης ἔχει διαδρομήν μακράν καί παρουσίαν αἰώνων πολλῶν. Πρώτη ἕδρα αὐτῆς ἡ Καισάρεια, μικρόν χωρίον σήμερον, καί πρῶτος γνωστός Ἐπίσκοπος εἰς τούς καταλόγους ὁ Μακεδόνιος, ὁ ὁποῖος ἔλαβεν μέρος εἰς τήν πρώτην Οἰκουμενικήν Σύνοδον (βλ. Ἰ. Δημό-

πουλου, Τά παρά τόν Ἀλιάκμονα ἐκκλησιαστικά). Χάνεται ὅμως κάπου ἡ διαδρομή τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καί ξαναρχίζει ἡ παρουσία αὐτῆς μέ ἕδραν τήν Ἱστορικήν καί Βυζαντινήν πόλιν τῶν Σερβίων, τόν Μυστράν τῆς Βορείου Ἑλλάδος, ἀπό τά μέσα τοῦ 9ου αἰῶνος ἕως τοῦ ἔτους 1745. Τήν πόλιν ταύτην ἐκλέϊσαν ἱεράρχαι πνευματικοῦ ἀναστήματος, λιπαρᾶς θεολογικῆς παιδείας καί Ἕλληνες καθαροί. Ἀπό δέ τοῦ ἔτους 1745 ἡ ἕδρα μεταφέρεται εἰς τήν πόλιν τῆς Κοζάνης ἕως τῆς σήμερον.

Κλεΐζουσιν αὐτήν ἱεράρχαι εὐθύνης εἴς τε τά ἐκκλησιαστικά πράγματα καί τά τῆς πατρίδος ἰδανικά. «Ἐπιλήψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος» (Ἑβρ. 11,32) περί ἑνός ἑκάστου αὐτῶν. Ἅπαντες ἀόκνως καί μέ κίνδυνον τῆς ζωῆς των εἰργάσθησαν, ὥστε ἡ Κοζάνη καί ἡ εὐρυτέρα περιοχή τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας νά μένῃ στερεά εἰς τά νάματα τῆς Ὀρθοδοξίας καί εἰς τήν ἑλληνικήν της αὐτοσυνειδησίαν! Γνωρίζομεν ἅπαντες πόσος ἀγών κατεβλήθη καί ποία μέσα καί ποίοι τρόποι ἐχρησιμοποιήθησαν διά τόν ἐκτουρκισμόν καί τόν ἐκβουλγαρισμόν τῆς Μακεδονίας ἡμῶν !

Καί ἡ λαμπρά ἄλυσις τῆς τῶν ἀρχιερέων χορείας φθάνει ἕως τοῦ ἀλήστου μνήμης κυροῦ Διονυσίου (Ψαριανοῦ) τοῦ ἐκ τῆς εὐάνδρου νήσου Ἄνδρου ὁρμηθέντος, χάριν τοῦ ὁποίου καί προσεκλήθητε Μακαριώτατε, Πάτερ καί Δέσποτα. Προσεκλήθητε διά νά τιμήσωμεν τήν μνήμην αὐτοῦ, διά τῆς παρουσιάσεως και προβολῆς τόμου, ὅστις περιέχει 183 ἀνεκδότους ἐκκλησιαστικούς ὕμνους. Ὁ ἀείμνηστος κυρός Διονύσιος ἦτο λάτρης, διδάσκαλος καί ῥέκτης τῆς μουσικῆς τέχνης, τῆς τε Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς καί τῆς Εὐρωπαϊκῆς τοιαύτης. Προσέτι ἡ καλλιφωνία τοῦ μακαριστοῦ Διονυσίου ἐν συνδυασμῷ ἀρίστῳ μετά τῶν ὡς ἄνω καθίστων αὐτόν ἔξοχον, ἀλλά καί μοναδικόν! Εἶχε πάθος διά τήν μουσικήν καί τήν τέχνην αὐτῆς. Εἰσηγήσει δέ αὐτοῦ συνεστήθη ὑπό τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τό ἵδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, τό ὁποίον ἐστεγάσθη τό πρῶτον εἰς τήν Ἱεράν Μονήν τῆς μετανοίας τῆς ἐμῆς ἐλαχιστότητος, ἤτοι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πεντέλης, ἐπί Ἀρχιεπισκοπείας τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Ἱερωνύμου καί μέ πρῶτον ὑπεύθυνον τόν ἐλλογιμώτατον καθηγητήν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κον Γρηγόριον Στάθην.

Μακαριώτατε, ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σερβίων καί Κοζάνης καί ὁ ἱστορικός Δῆμος τῆς Κοζάνης διά τοῦ ἐντιμωτάτου Δημάρχου αὐτοῦ κου Πάρι Κουκουλόπουλου ὑποδέχονται ὑμᾶς, ὁ δέ λαός τοῦ Θεοῦ ὁμοψύχως ἐπευφημεῖ ! Εἶσθε εἰς τήν Μακεδονίαν, τήν χώραν τοῦ Φιλίππου καί τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Πατεῖτε χώματα ἱερά, τά ὁποῖα ἐπότισαν μέ τό αἷμα των πάντες ὅσοι ἠγωνίσθησαν «ὑπέρ βωμῶν καί ἑστιῶν», «διά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστιν τήν ἁγίαν καί τῆς πατρίδος τήν ἐλευθερίαν», ἐν οἷς καί ὁ Παῦλος Μελᾶς, ὁ ὀργανωτής τοῦ ἀγῶνος ὑπέρ τῆς ἀποτινάξεως τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ τῆς Μακεδονικῆς γῆς καί ἐνσωματώσεως αὐτῆς εἰς τόν κορμόν τῆς Μητέρας Πατρίδος!

Ταπεινῶς χαιρόμεθα, ἀνευφημοῦμεν καί ἐν ἀγαλλιάσει καρδίας λέγομεν τό **Καλῶς ὡρίσατε.**

Προσφώνηση πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο ἀπὸ τὸν Ἀρχιερ. Ἐπίτροπο Κοζάνης Αἰδ. Πρωτοπρ. π.Δημήτριο Χαρισίου

Μακαριώτατε,

Ἡ ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου σᾶς ὑποδέχεται καὶ σᾶς καλωσορίζει μὲ τὴν ἰαχὴ τῶν ἀπειροκάκων παίδων «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου». Μὲ τὴ χάρη καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, τὴν ψῆφο τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας καὶ τὴν ἀποδοχὴ τοῦ λαοῦ ἀνεδείχθητε Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ποιμένας καὶ διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας.

Γνωρίζουμε, Μακαριώτατε, ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴ διδαχή, πὼς οἱ ποιμένες εἶναι στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ποὺ ὑπέφερε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, μὰ ὁ Θεὸς τὸν ἀνέστησε ἀπὸ τοὺς νεκροὺς κι᾽ εἶναι «ἐν αἵματι Διαθήκης αἰωνίου» ὁ μεγάλος ποιμένας καὶ ἀρχιερέας τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ποιμένειν στὴν Ἐκκλησία εἶναι ἡ προέκταση ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ ποιμένες, ἰδίως οἱ ἐπίσκοποι, «εἰς τύπον καὶ εἰς τόπον» Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν θεοφόρο Ἰγνάτιο. Εἶναι τὰ πρόσωπα ποὺ εὐδόκησεν ὁ Θεός, διὰ τῶν ὁποίων κυβερνάει τὴν Ἐκκλησία καὶ αὐτοὶ ἀναδεικνύονται ὡς ἡ πατρικὴ παρουσία ἔναντι τοῦ λαοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἡ θέση καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ λαοῦ δὲν εἶναι μηδαμινὴ γιὰ τὴν οἰκοδομὴ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Τὸ χρέος τῶν πιστῶν τονίζεται ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή: «μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ» καὶ «πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε» καὶ λίγο πιὸ κάτω «προσεύχεσθε ὑπὲρ ἡμῶν».

Αὐτὸ τὸ χρέος δὲν τὸ ἀπεμπόλησαν στὴ διάρκεια τῶν αἰώνων οἱ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ τῆς ἱστορικῆς ταύτης πόλεως καὶ γι᾽ αὐτὸ μποροῦν νὰ μαρτυρήσουν οἱ θεοφιλῶς ποιμάναντες καὶ ἐν τῇ θριαμβευούσῃ Ἐκκλησίᾳ εὑρισκόμενοι ἐπίσκοποι τῆς θεοσώστου Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης.

Τοῦτο μπορεῖ νὰ τὸ μαρτυρήσει ὁ νῦν Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἡμῶν κ. Παῦλος. Μποροῦν ἄλλωστε νὰ τὸ μαρτυρήσουν οἱ Ναοί, τὰ Ἐξωκκλήσια καὶ τὰ ἱερὰ κειμήλια ποὺ φυλάσσονται ἐδῶ. Ἕνα τέτοιο δεῖγμα τῆς ἀγάπης, τοῦ χρέους, τῆς ὑπακοῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐπειθείας ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι τοῦ πιστοῦ κοζανίτικου λαοῦ, εἶναι ἡ ποιμαντορικὴ ράβδος τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου, ποὺ φυλάσσεται στὸ Ναό μας. Ἀντίγραφο αὐτῆς, ὡς ἐλάχιστο δεῖγμα, υἱικῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ πρόσωπό Σας καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸ θεσμό, τὸν ὁποῖο ἐκπροσωπεῖτε, ἐπιτρέψατέ μας δὲ νὰ προσφέρουμε τοῦτο εἰς Ὑμᾶς ὡς Ἐνορία τοῦ Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, εὐχόμενοι εἰς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα Πολλὰ τὰ Ἔτη Αὐτῆς, εὐφρόσυνα, ἔμπλεα ὑγείας κατ᾽ ἄμφω καὶ θείας προκοπῆς ἐπ᾽ ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους.

Προσφώνηση πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο ἀπὸ τὸν Δήμαρχο Κοζάνης κ. Πάρι Κουκουλόπου

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλε,

Οἱ πολίτες τῆς Κοζάνης, ὁ εὐαγὴς κλῆρος καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς πόλης, σᾶς ὑποδεχόμαστε σήμερα –αὐτὴ τὴ φορὰ σὲ συνθῆκες καλύτερες γιὰ τὴν τοπικὴ Ἐκκλησία- μὲ συναισθήματα χαρᾶς, συγκίνησης καὶ εὐλάβειας. Ὑποδεχόμαστε αὐτόν, ποὺ σύμφωνα μὲ τὸ φιλελεύθερο σύστημα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ μακριὰ ἀπὸ κάθε μονοκρατορικὴ ἀντίληψη εἶναι primus inter pares, πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἴσως δὲν θὰ ἦταν ὑπερβολὴ νὰ πῶ ὅτι τὰ συναισθήματα τοῦ λαοῦ μας εἶναι πηγαῖα καὶ εἰλικρινῆ, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ὑποδέχονται ἕναν ἐπίσκοπο τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος προσπαθεῖ νὰ τὴ διακονήσει μὲ ζῆλο ἀλλὰ καὶ σύνεση, μὲ ἐπίγνωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀποστολῆς του.

Οἱ Ἐκκλησιαστικές, Δημοτικές, Πολιτικές καὶ Στρατιωτικές Ἀρχές ὑποδέχονται τὸν Μακαριώτατο, στὴν κεντρικὴ πλατεία τῆς Κοζάνης.

Ὑποδέχονται λοιπὸν ἕναν ἐπίσκοπο ποὺ σύμφωνα μὲ τὴν Ὀρθόδοξη θεολογία βρίσκεται «εἰς τύπον καὶ τόπον Χριστοῦ», φορέα τῆς ἑνότητας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Ὑποδέχονται πατέρα καὶ ὄχι ἁπλῶς τὸν φορέα τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας.

Ὀνόμασα ἤδη τὴν πόλη τῆς Κοζάνης ἱστορική. Αὐτὸ δὲν εἶναι μόνο σχῆμα λόγου, διότι πράγματι ἡ Κοζάνη εἶναι ἱστορικὴ πόλη, ὅπως ἱστορικὴ καὶ παλαίφατος εἶναι καὶ ἡ Μητρόπολή μας. Εἴμαστε, Μακαριώτατε, φορεῖς καὶ συνεχιστὲς παραδόσεων, ποὺ ἀφοροῦν σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τοῦ βίου, ἐθνικῶν, ἠθικῶν, ἐκπαιδευτικῶν, πολιτιστικῶν καὶ γενικότερα πνευματικῶν ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικῶν.

Δὲν θὰ ἦταν νομίζω περιττὸ νὰ κάνω συντομότατη μνεία στοιχείων ποὺ ὑποστηρίζουν τὴ ρήση μου αὐτὴ γιὰ τὶς παραδόσεις μας. Ἀπὸ τὸ ἔτος 1668 ἀποφασίστηκε ἀπὸ τὴν Κοινότητα ἡ ἵδρυση Ἑλληνικῆς Σχολῆς στὴν ὁποία δίδαξαν ἐπιφανεῖς δάσκαλοι τῆς ἐποχῆς, ὅπως ὁ Γεώργιος Παρακείμενος, ὁ πολὺς Εὐγένιος Βούλγαρις, ὁ Στέφανος Σταμκίδης, ὁ Χαρίσιος Μεγδάνης καὶ ἄλλοι. Κατὰ τὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ τῆς πόλης μας ἀναδείχθηκαν κατὰ καιροὺς προσωπικότητες ποὺ συνέβαλαν ποικιλοτρόπως στὴν ἀνάπτυξή της, στὴν παιδεία, στὶς ἐπιστῆμες, στὶς τέχνες στὸ ἐμπόριο.

Τὸν πιστὸ λαὸ τῆς Κοζάνης, ὁ ὁποῖος τόσο σὲ δύσκολους καιροὺς, ὅσο καὶ σήμερα διατήρησε τὸ ἐκκλησιαστικό του φρόνημα, ὅπως καὶ τὸ ἐθνικό, ἐποίμαναν ἄνδρες ἐπιφανεῖς, ὁ Βενιαμίν, ὁ Κωνστάντιος Ματουλόπουλος, ὁ Φώτιος καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Ὀφείλω τέλος νὰ ἀναφερθῶ καὶ στὴν ἀφορμὴ τῆς ἐπισκέψεώς σας. Ἔρχεστε γιὰ νὰ τιμήσετε μὲ τὴν παρουσία σας τὴν ἔκδοση καὶ παρουσίαση ἐδῶ στὴν Κοζάνη τοῦ τόμου μὲ ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτη μας, κυροῦ Διονυσίου Ψαριανοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ μακρὰ καὶ ἀγλαόκαρπος διακονία τέμνει, τολμῶ νὰ πῶ, τὴν τοπικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία. Γιὰ τὸ ἔργο του ὑπάρχουν ἄλλοι εἰδικότεροι ἀπὸ μένα νὰ μιλήσουν. Αὐτὸ ὅμως ποὺ μπορῶ νὰ πῶ γιὰ τὸ Διονύσιο, ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κοζάνης, εἶναι πὼς ὅλη του ἡ ζωὴ καὶ δράση μᾶς βοήθησαν νὰ κατανοήσουμε τὶ εἶναι Ἐκκλησία καὶ ποιὸς πραγματικὰ εἶναι ὁ ρόλος τοῦ κληρικοῦ καὶ δὴ τοῦ ἐπισκόπου.

Μακαριώτατε, ἐργαστεῖτε στὸ θῶκο, στὸν ὁποῖο πρὸ ὀκταετίας ἀνήλθατε, γιὰ νὰ ἀναδειχθοῦν στὴν Ἐκκλησία φυσιογνωμίες σὰν αὐτὴ τοῦ κυροῦ Διονυσίου. Ἂς θεωρηθοῦν αὐτὰ τὰ λόγια μου ὄχι ὑπόδειξη, ἀλλὰ παράκληση. Σᾶς καλωσορίζω λοιπὸν μὲ τὶς ἴδιες ἐκεῖνες λέξεις τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἱερομάρτυρα Ἰωσήφ, Ἐπισκόπου Ρωγῶν, τοῦ ὁποίου τὸν τίτλο ἔφερε ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος καὶ ὁ Διονύσιος:

«Χαῖρε καὶ ὑγίαινε μετ᾽ εὐκλείας». Καλωσορίσατε!

Ἀντιφώνηση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σεβασμιώτατε Ποιμενάρχα τῆς Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως, καὶ ἱστορικῆς,
Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, κ. Παῦλε,
Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς,
ἐντιμότατοι ἄρχοντες,
κ. Γενικὲ Γραμματέα τῆς Περιφέρειας,
κ. Νομάρχα, κύριοι Βουλευτές,
Στρατηγὲ καὶ ἀξιωματικοὶ τῶν ἐνόπλων Δυνάμεων καὶ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας,
ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἀγαπητοὶ Κοζανίτες καὶ Κοζανίτισες.

Μὲ μεγάλη χαρὰ εὑρίσκομαι ἀνάμεσά σας γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ, προσκεκλημένος τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου σας καὶ τοῦ κ. Δημάρχου σας, γιὰ νὰ ἔχω τὸ προνόμιο νὰ ἀπολαμβάνω τὴν ἀγάπη σας καὶ τὶς ἐκδηλώσεις τῆς τιμῆς σας και πρὸς τὸ πρόσωπό μου καὶ πρὸς τὸν θεσμὸ τὸν ὁποῖο ἐκπροσωπῶ. Γνωρίζω ὅτι ὅλοι οἱ Κοζανίτες καὶ οἱ Κοζανίτισες εἶστε λαὸς παραδοσιακὸς, ποὺ ἀγαπᾶτε τὴν πατρίδα, ποὺ ἀγαπᾶτε καὶ σέβεσθε τὸν Θεό, ποὺ ἐκκλησιάζεσθε τακτικά, ὅπως μοῦ ἔλεγε καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης σας πρὶν ἀπὸ λίγο, ποὺ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀκολουθεῖτε στὴ ζωή σας τὶς βασικὲς ἀρχὲς καὶ ἀξίες τοῦ πολιτισμοῦ μας ποὺ εἶναι ἔντονα διαποτισμένες ἀπὸ τὸ γνήσιο Χριστιανικὸ Ὀρθόδοξο πνεῦμα.

Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλά σας λόγια, τὰ ὁποῖα πρὶν ἀπὸ λίγο εἴπατε γιὰ τὴν ταπεινότητά μου, λόγια τὰ ὁποῖα εἶμαι βέβαιος ὅτι προέρχονται ἀπὸ τὴν εἰλικρινῶς ἀγαπῶσα καρδιά σας καὶ τὰ ὁποῖα ὁπωσδήποτε μὲ στηρίζουν, ὅπως στηρίζουν καὶ ὅλους ἐμᾶς τοὺς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε τοὺς ἀνώτατους εἴτε τοὺς ἀνώτερους, ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων μας, σὲ μιὰ ἐποχὴ τόσο δύσκολη ὅπως εἶναι αὐτὴ ποὺ διανύουμε.

Χαίρομαι ἐπίσης γιατὶ μοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία κατὰ τὴν παραμονή μου στὴν ὡραία πόλη σας, τὴν πρωτεύουσα τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, νὰ λάβω μέρος στὴν τιμητικὴ ἐκδήλωση, ποὺ ὀργανώνεται ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη καὶ ἀπὸ τὸ Δῆμο, εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου σας κυροῦ Διονυσίου, τὸν ὁποῖον εὐτύχησα νὰ γνωρίσω ἤδη ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, ὅταν, ὡς μέλος τοῦ παιδικοῦ χοροῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τότε Ἀθηνῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ τότε καὶ ἐπὶ μακρὰν ἐτῶν πρωτοψάλτου Σπυρίδονος Περιστέρη, ἐλειτουργούσαμε εἰς τὴν Μητρόπολιν, ἱερουργοῦντος τοῦ τότε βοηθοῦ Ἐπισκόπου Ρωγῶν Διονυσίου. Ἀλλὰ καὶ μετέπειτα, ὡς ἱερεὺς ἐγὼ καὶ ἀργότερα ὡς Μητροπολίτης, μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, εἶχα τὴν εὐκαιρία νὰ ἐκτιμήσω στὸ πρόσωπο τοῦ ἀοιδίμου Ποιμενάρχου σας ἕναν ἄνδρα μὲ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα, μὲ σύνεση καὶ μὲ φρόνηση πραγματική, ὁ ὁποῖος ἐδίδασκε ἐμᾶς τοὺς νεωτέρους ἱεράρχας στὸ πῶς πρέπει νὰ συμπεριφερώμεθα καὶ κυρίως πῶς πρέπει νὰ σκεπτώμεθα, ὅταν διαβουλευώμεθα γιὰ τὰ καλῶς νοούμενα συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας. Ἂς εἶναι ἑπομένως αἰωνία ἡ μνήμη του καὶ ἀναπαυμένη ἡ ψυχή του, γιατὶ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν διεποίμανεν τὸν τόπον αὐτόν, τὸν ὁποῖο ἀγάπησε καὶ ἀγαπήθηκε ἀπὸ σᾶς τοὺς ἀνθρώπους του.

Κύριε Δήμαρχε,

Στὴν ὁμιλία σας, στὴν προσφώνησή σας εἴπατε καὶ ὁρισμένα πράγματα, γιὰ τὰ ὁποῖα θὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ τὰ σχολιάσω ἀπὸ τὸ βῆμα αὐτό.

Ὁμιλήσατε γιὰ τὴ θέση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μέσα στὸ σύστημα τῆς Ἁγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν καὶ δικαίως ἐχαρακτηρίσατε ὡς τὴν πλέον φιλελευθερωτέραν ἀπ᾽ ὅλες σχεδὸν τὶς Ὀρθόδοξες ἀνὰ τὸν κόσμον καὶ τὴν Οἰκουμένην Ἐκκλησίες. Ἔχετε ἀπόλυτο δίκιο. Μέσα εἰς τὴν θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας δὲν ὑπάρχει ἡ λέξις ἐξουσία, τουλάχιστον ὅπως τὴν ἐννοεῖ ὁ κόσμος τῆς σήμερον. Καὶ ἐπειδὴ πολλάκις γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἐξουσίαν τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι καταχρηστικῶς καὶ διὰ λόγους καθαρὰ πρακτικοὺς ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὶς νομικές της σχέσεις ἐπονομάζεται νομικὸ πρόσωπο δημοσίου δικαίου καὶ ὅπως ξέρετε τὸ κράτος καὶ τὰ νομικὰ πρόσωπα δημοσίου δικαίου ἀσκοῦν δημοσία ἐξουσία, αὐτὸ εἶναι τὸ βασικὸ γνώρισμα καὶ τοῦ κράτους, τοῦ δημοσίου δηλαδὴ καὶ τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου. Ἀλλὰ ὠνόμασα καταχρηστικὴ αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν τῆς Ἐκκλησίας μόνο καὶ μόνο γιὰ καθαρῶς πρακτικοὺς λόγους. Γιατὶ ἡ ἐντὸς εἰσαγωγικῶν «ἐξουσία» τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐκτὸς τοῦ κράτους πνευματικὴν περιοχήν, ἀπὸ τὴν περιοχὴν δηλαδὴ τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος, ποὺ ὅπως σᾶς εἶπα δὲν ἔχει καμία σχέση μὲ τὴν ἄσκηση κρατικῆς ἤ δημοσίας ἐξουσίας, ἐπειδὴ μέσα στὴν ἔννοιαν αὐτῆς τῆς ἐξουσίας ἐνυπάρχει καὶ ἡ καταδυνάστευσις ἐνίοτε τῶν ὑποτεταγμένων εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν προσώπων, ἤ καὶ ἡ καταφυγὴ εἰς τὴν βίαν, τὴν κρατικὴν βίαν, τὴν βίαν τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου γιὰ νὰ ἐπιβάλλουν τὶς ἀπόψεις τους ἐπάνω εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους διοικοῦν καὶ κυβερνοῦν.

Στὴν Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ ἐπιβιώσει μία τέτοια ἀντίληψις περὶ ἐξουσίας καὶ μάλιστα δημοσίας τάξεως, γιατί αὐτὸ εἶναι τελείως ξένο πρὸς τὴν Ὀρθόδοξη Χριστιανικὴ Διδασκαλία, πρὸς τὴν Διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου μας, ὁ ὁποῖος ὁμιλῶν διὰ τὸν ἑαυτόν του ποὺ ἀποτελεῖ καὶ τὸ πρότυπό μας, ὡμίλησε ὄχι περὶ ἐξουσίας ἀλλὰ περὶ διακονίας καὶ ὀνόμασε τὸν ἑαυτὸ του ὄχι ἐξουσιαστὴν ἀλλὰ διάκονον· καὶ εἶπεν τὴν γνωστὴν ἐκείνη φράσιν ἡ ὁποία ἔχει περισωθεῖ στὰ Ἱερὰ Εὐαγγέλια ὅτι «ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι» καὶ μάλιστα προσέθεσε «καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ὑπὲρ τοῦ

κόσμου». Ἑπομένως ὁ λόγος περὶ ἀξιωμάτων καὶ τιμῶν καὶ πρωτείων εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν δὲν ἔχει κανέναν λόγο νὰ ὑπάρξει. Λόγον ὑπάρξεως ἔχει ὁ καθημερινὸς προβληματισμός μας καὶ ἡ καθημερινὴ μέριμνά μας καὶ ἡ καθημερινὴ προσπάθειά μας νὰ ἀνταποκριθοῦμε στὶς πνευματικὲς κυρίως καὶ ἐν συνεχείᾳ στὶς εἰδικὲς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου μας. Μᾶς ἀναβιβάζει ὁ Κύριός μας ἐμᾶς τοὺς ἐπισκόπους εἰς τὴν ἀνωτάτην θέσιν τῆς διακονίας, εἰς τὴν θέσιν δηλαδὴ τοῦ δούλου, τοῦ ὑπηρέτου, προκειμένου μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν νὰ διακονήσωμε τὴν μεγάλη ὑπόθεση τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς μᾶς ἔχει ἐμπιστευτεῖ εἴτε εἰς τὸ ἐπιτραχήλιόν μας εἴτε στὸ ὠμοφόριόν μας. Καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ μὲ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀσχολούμεθα ἐὰν δὲν ἀσχολούμεθα, εἶναι τὸ πῶς οἱ ἄνθρωποι θὰ αἰσθανθοῦν τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ στὴν ζωή τους. Τὸ χέρι καὶ τὸ χάιδεμα τοῦ Θεοῦ στὸ πρόσωπό τους. Τὸ πῶς θὰ ἀνακουφιστοῦν ἀπὸ τὸ πνευματικὸ βάρος τὸ ὁποῖον πολλάκις φέρουν μέσα τους ἐξαιτίας τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν ἄλλων παρεκκλίσεών των, ἀλλὰ καὶ στὴ συνέχεια τὸ πῶς ἐμεῖς θὰ μπορέσουμε νὰ ἐπουλώσουμε κοινωνικὲς καὶ ἄλλες πληγὲς οἱ ὁποῖες ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ὑπάρχουν καὶ εἰς αὐτὲς ἀκόμα τὶς πολὺ οἰκονομικὰ προηγμένες κοινωνίες. Τὰ ψυχικὰ τραύματα τῶν ἀνθρώπων εἶναι πολὺ συχνὰ σὲ ὅλες τὶς κοινωνίες, τὰ ὑλικὰ τραύματα συνήθως ἐπιπολάζουν εἰς τὶς κοινωνίες τῶν ὑπανάπτυκτων κοινωνιῶν. Ἐδῶ στὴν πατρίδα μας ἡ Ἐκκλησία μας καὶ οἱ ὑπηρέται της καὶ κατ' ἐπέκτασιν οἱ ὑπηρέται τοῦ λαοῦ μας εἴμαστε τεταγμένοι καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολή μας, μακριὰ ἀπὸ κάθε διεκδίκηση ἀνωτάτων θέσεων καὶ τιμῶν, εἴμαστε τεταγμένοι νὰ ὑπηρετοῦμε λοιπὸν τὶς ψυχὲς τῶν ἀνθρώπων καὶ μάλιστα προσφέροντες τὸν ἑαυτόν μας ὡς πρότυπο πρὸς μίμησην ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ποὺ ἐώρταζε προχθές, ἔλεγε γιὰ τὸν ἑαυτόν του ὅτι ἐγὼ εἶμαι μιμητὴς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ γι' αὐτὸ σᾶς καλῶ νὰ γίνετε μιμητὲς δικοί μου καὶ κατ' ἐπέκτασιν βεβαίως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Στὴν πατρίδα μας ἡ Ἐκκλησία ἐπιτελεῖ ἕνα σπουδαῖο πνευματικὸ καὶ ἱεραποστολικὸ ἔργο. Ἀπευθύνεται στὴ νεολαία, ἀπευθύνεται στοὺς ὥριμους ἀνθρώπους, ἀπευθύνεται στοὺς μορφωμένους καὶ στοὺς ὀλιγογραμμάτους, ὅλους τοὺς χωράει ἡ ἀγκαλιὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ γιὰ ὅλους ἔχει μέριμνα καὶ φροντίδα. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀποστολή μας· Νὰ κηρύττωμε τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ νὰ ὑποδεικνύωμε στοὺς ἀνθρώπους χωρὶς νὰ τοὺς ἐκβιάζωμε, χωρὶς νὰ τοὺς τρομοκρατοῦμε, νὰ τοὺς ὑποδεικνύουμε ποιὸς εἶναι ὁ σωστὸς δρόμος τὸν ὁποῖο ὀφείλουν νὰ ἀκολουθήσουν. Ἡ Ἐκκλησία δὲν διατάζει ποτέ, ἁπλῶς παρακαλεῖ. Παρακαλεῖ καὶ ἱκετεύει καὶ προσεύχεται καὶ γιὰ ἐκείνους ἀκόμα οἱ ὁποῖοι τὴν λιθοβολοῦν καὶ γιὰ ἐκείνους ἀκόμη οἱ ὁποῖοι στέκονται ἀπέναντί της καὶ οἱ ὁποῖοι ἐπιδιώκουν τὴν περιθωριοποίησή της. Καὶ γι' αὐτοὺς ἀκόμα προσευχόμεθα κατὰ τὸ ἐπάγγελμα, τὸ παράγγελμα μᾶλλον τοῦ Κυρίου μας, γιατί γιὰ ἐμᾶς δὲν ὑπάρχουν ἐχθροὶ καὶ φίλοι, ὅλοι εἶναι ἀδερφοὶ μας ὑπὲρ τῶν ὁποίων ὁ Χριστὸς ἦρθε εἰς τὸν κόσμο καὶ θυσιάστηκε. Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἐχύθη πάνω στὸ Σταυρὸ ὄχι μόνο γιὰ τοὺς δικαίους καὶ τοὺς Ἁγίους, ἐχύθη κυρίως γιὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς γιὰ τοὺς ὁποίους ὁ Χριστὸς εἶπε ὅτι 'οὐκ ἔχουνε ἀνάγκη τοῦ ἰατροῦ οἱ ἰσχύοντες δηλαδὴ αὐτοὶ ποὺ ἔχουνε καλὴν ὑγείαν ἀλλὰ ἀνάγκην τοῦ ἰατροῦ ἔχουν οἱ κακῶς ἔχοντες' δηλαδὴ οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ἄρρωστοι. Καὶ κατ' ἐπέκτασιν ἐπαναλαμβάνω ἡ Ἐκκλησία, ἐπειδὴ θέλει νὰ ἐφαρμόζει γιὰ τὸν ἑαυτό της αὐτὸ ποὺ διδάσκει γιὰ τοὺς ἄλλους τὸ 'δεῖξον τὴν πίστη σου ἐκ τῶν ἔργων σου' δηλαδή, ἔχει ἀποδυθεῖ ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια παλαιότερα ἀλλὰ εἰδικότερα κατὰ τὰ τελευταία αὐτὰ δέκα χρόνια, ἔχει ἀποδυθεῖ σ' ἕναν ἄνευ προηγουμένου ἀγώνα κοινωνικῆς ὑποστήριξης τῶν ἀνθρώπων τῆς ἀνάγκης εἰς τὴν πατρίδα μας, μὲ μίαν σειρὰν φιλανθρωπικῶν καὶ κοινωνικῶν ἔργων τὰ ὁποῖα συντηρεῖ, μὲ μέτρα τὰ ὁποῖα λαμβάνει, μὲ νέα ἱδρύματα τὰ ὁποῖα συστήνει, ἀνάλογα μὲ τὶς ὑπάρχουσες ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου οἱ ὁποῖες εἶναι καὶ ἀνεξάντλητες. Καὶ ἁπλῶς πρὸς πληροφόρησίν σας θὰ ἔλεγα ὅτι σήμερα σὲ ὅλη τὴν ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δηλαδὴ σὲ ὅλη τὴν ἐπικράτεια, 25.000 μερίδες φαγητοῦ δίδονται δωρεὰν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία μας κάθε μεσημέρι γιὰ 25.000 ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἐξασφαλίσει τὸ καθημερινὸ φαγητό τους. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἔχομε λάβει μέριμνα γιὰ πολλὲς κατηγορίες ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται στὰ ὅρια τῆς φτώχειας, γι' αὐτὸ καὶ χρήματα διανέμονται καὶ ἀνάγκες ἱκανοποιοῦνται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας καὶ προϊόντα δίδονται ὡς ἀνθρωπιστικὴ βοήθεια καὶ φάρμακα καὶ ἄλλα, σὲ μίαν ἀπειρίαν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι καταφεύγουν μὲ μεγάλη ἐμπιστοσύνη ἀλλὰ καὶ προσδοκία στὴν Ἐκκλησία μας, προκειμένου διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ νὰ βροῦνε μίαν ἀνακούφισιν, τὴν ὁποίαν δυστυχῶς δὲν τὴν βρίσκουνε σὲ πολλοὺς ἄλλους ἀνθρώπους παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι, ἰδιαίτερα στὴν πατρίδα μας, τὸ κοινωνικὸ φρόνημα εἶναι πολὺ καλλιεργημένο καὶ πολὺ ὑψηλὸ ἀκόμα καὶ τώρα καὶ λέγω ἀκόμα καὶ τώρα γιατί ὅλοι γνωρίζουμε ὅτι στὴν μετανεωτερικὴ ἐποχὴ μας ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπικρατεῖ εἶναι ἡ ἀτομοκρατία, ὁ ἀτομισμὸς ποὺ περιορίζει τὰ ἐνδιαφέροντά του στὰ ἐπιμέρους ἄτομα καὶ θέλει νὰ ἀγνοεῖ τὸ γενικὸ καλό τῆς κοινωνίας. Ἀλλὰ ὅπως ἔχουμε διδαχθεῖ καὶ ὅπως διδάσκουμε κανένας μας δὲν μπορεῖ νὰ αἰσθάνεται εὐτυχὴς ὅταν δίπλα του ὑπάρχει ἕνας δυστυχισμένος ἄνθρωπος. Ὀφείλωμε νὰ συμμετέχωμε καὶ στὴν εὐτυχία καὶ στὴν δυστυχία τοῦ ἄλλου, καὶ γιὰ μᾶς ἡ μεγαλύτερη εὐτυχία εἶναι, ὅταν μποροῦμε νὰ ἀνακουφίζουμε τὸν φτωχὸ ἄνθρωπο, νὰ ἀνοίγωμε τὴν ἀγκαλιά μας γιὰ νὰ ἔρχεται ἐκεῖ νὰ κλείσουμε τοὺς καημοὺς του μέσα στοὺς δικούς μας καημούς, μέσα στὴν δική μας καρδιά. Γιὰ τοὺς ἀστέγους στὴν Ἀθήνα ἰδιαίτερα ὅπου ἡ παρουσία τους εἶναι ἐνοχλητικὴ πλέον, ἔχομε λάβει εἰδικὰ μέτρα καὶ εἰδικὴ πρόνοια, μέχρι καὶ κατάστημα ἔχομε ἀνοίξει μὲ εἴδη νεωτερισμῶν ἄς τὸ πῶ ἔτσι, ρουχισμοῦ δηλαδή, ὅπου μπορεῖ ὁ οἱοσδήποτε ἔχων ἀνάγκην νὰ μπεῖ νὰ διαλέξει αὐτὸ ποὺ τοῦ ταιριάζει καὶ νὰ σηκωθεῖ νὰ φύγει χωρὶς νὰ πληρώσει οὔτε μία δεκάρα. Ἀκόμα ξενώνα γιὰ τὴν κακοποιημένη γυναίκα καὶ τὸ κακοποιημένο παιδὶ ἔχομε εἰς τὴν Ἀθήνα, ἀκόμα ἔχομε ξενώνα γιὰ τοὺς συγγενεῖς τῶν ἀσθενῶν ποὺ καταφθάνουν ἀπὸ τὴν ἐπαρχία στὰ νοσοκομεῖα τῶν Ἀθηνῶν καὶ δὲν ἔχουν ποῦ νὰ μείνουν τὸ βράδυ οἱ συνοδοὶ, γι' αὐτοὺς ἔχουμε ἀνοίξει ξενώνα, ὁ ὁποῖος ὑποδέχεται κάθε μέρα περισσότερα ἀπὸ 40 ἄτομα, τὰ ὁποῖα παραμένουν ὅσο καιρὸ διαρκεῖ ἡ ἀρρώστια τοῦ συγγενοῦς τους καὶ ἔχουν ἐξασφαλισμένη μία πολιτισμένη στέγη καὶ κυρίως τὴν ἀγάπη τὴν ὁποία προσφέρουν. Δὲν θέλω νὰ προχωρήσω ἀκόμη περισσότερο

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος χοροστατεῖ στόν Ἑσπερινό, στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό Ἁγ. Νικολάου Κοζάνης.

καὶ νὰ ἀναφερθῶ καὶ σὲ ἄλλα παρεμφερῆ ἔργα τὰ ὁποῖα ὑπάρχουνε στὶς περιφερειακὲς μητροπόλεις ἀλλὰ ἐκεῖνον τὸ ὁποῖο θέλω νὰ τονίσω εἶναι ὅτι πιστεύουμε ἀκράδαντα ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχει καμία ἀπολύτως πτυχὴ τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καὶ τῆς ἀνθρώπινης δραστηριότητος γιὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία θὰ μποροῦσε νὰ ἐπικαλεστεῖ τὴν ἀναρμοδιότητά της. Ἐφόσον ὑπάρχουνε θέματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὸ ποίμνιο μᾶς ἀπασχολοῦν καὶ ἐμᾶς καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ καταλάβουν ὅλοι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μᾶς μέμφονται ὅτι ἀνακατευόμαστε σὲ ὅλα· δὲν ἀνακατευόμαστε σὲ ὅλα γιατί θέλουμε ἁπλῶς νὰ δείξουμε ὅτι ἀνακατευόμαστε – ἀνακατευόμαστε γιατί τὸ αἰσθανόμαστε σὰν ψυχικὴ - πνευματική μας ἀνάγκη, γιατί ἀλλιῶς θὰ εἴχαμε τύψεις στὴν συνείδησή μας ὅτι ἐνῶ μπορούσαμε νὰ κάνουμε κάτι καλὸ γι' αὐτὴν τὴν κοινωνία καὶ γι' αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους ἐν τούτοις ἐμεῖς δὲν κάνουμε τίποτε. Καὶ παρὰ ταῦτα, πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ ἀκόμα ποὺ πρέπει νὰ γίνουν, τὰ ὁποῖα ἔχουμε συνεχῶς στὸ μυαλό μας καὶ τὰ κουβεντιάζουμε καὶ τὰ στριφογυρίζουμε μέσα στὴν μνήμη μας προκειμένου νὰ βροῦμε τὶς κατάλληλες λύσεις, μᾶς ἐνδιαφέρει τὸ γεγονὸς τὸ ποῦ πάει σήμερα ἡ νεολαία μας, εἶναι ἕνα θέμα τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀφήσουμε στὴν τύχη του νὰ πάει ὅπου νὰ 'ναι, τουλάχιστον νὰ ἔχουμε ἐξαντλήσει τὰ μέσα ποὺ μποροῦμε νὰ ἔχομε στὴν διάθεσή μας γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ βοηθήσουμε τὰ παιδιά. Στὰ παιδιά μας δὲν πετᾶμε ποτὲ τὸν λίθο τοῦ ἀναθέματος, ἀντίθετα θέλουμε νὰ τοὺς δείξουμε τὴν πολλὴ ἀγάπη ποὺ ἔχουμε καὶ ἐξαιτίας αὐτῆς τῆς ἀγάπης καταπιανόμαστε μὲ τὰ θέματά τους. Θέλουμε διάλογο μὲ τὰ παιδιά, θέλουμε διάλογο μὲ τὴν κοινωνία, τὸν ὁποῖο ἔχουμε ἤδη ἐγκαινιάσει, θέλουμε διάλογο μὲ τοὺς ἀνθρώπους καὶ μ' αὐτοὺς ἀκόμα ποὺ βρίσκονται ἀπέναντί μας, θέλουμε διάλογο μὲ τὴν διανόηση, θέλουμε διάλογο μὲ τοὺς πολιτικούς, θέλουμε διάλογο μὲ κάθε ἄνθρωπο ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ διαλεχθεῖ μαζί μας γιατί δὲν ἔχουμε νὰ κρύψωμε τίποτε οὔτε ἔχομε ὑστερόβουλες σκέψεις. Ἐκεῖνο ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι νὰ πάει μπροστὰ αὐτὸς ὁ λαός, αὐτὴ ἡ κοινωνία καὶ αὐτὸ τὸ ἔθνος καὶ αὐτὴ ἡ πατρίδα γιὰ τὴν ὁποίαν ἐχύθησαν τόσοι ποταμοὶ αἱμάτων, ἰδίως ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Μακεδονίας καὶ ἀπὸ τὴν πόλη σας ἀκόμα ὅπως ἐμνημονεύσατε προηγουμένως εἰς τὶς προσφωνήσεις σας ὅλοι. Καὶ εἶναι αὐτὸ ὄχι ἁπλῶς ἕνας τίτλος τιμῆς τὸν ὁποῖον ὁ καθένας δικαιοῦται νὰ ἐπικαλεῖται στοὺς ἐπίσημους λόγους καὶ στὶς ἐπίσημες προσφωνήσεις ἀλλὰ εἶναι θὰ ἔλεγα ὑπόδειγμα τρόπου ζωῆς, ὑπόδειγμα κατὰ τὸ ὁποῖο ὅλοι ὀφείλομε πραγματικὰ νὰ ὁδηγηθοῦμε καὶ νὰ προσαρμοστοῦμε στὶς δύσκολες αὐτὲς ὧρες ποὺ περνᾶμε σὰν ἔθνος ἀπέναντι στὶς διεκδικήσεις ἄλλων ἐθνῶν, ὅπου πρέπει νὰ ἔχομε ἑνότητα μέσα στὸ ἐσωτερικό μας, νὰ εἴμαστε ὅλοι ἑνωμένοι σὰν μία γροθιά, γιὰ νὰ εἴμαστε δυνατοὶ προκειμένου νὰ ὑπερασπιστοῦμε αὐτὰ τὰ ὁποῖα μὲ τόσες θυσίες καὶ μὲ τόσους ποταμοὺς αἱμάτων μᾶς ἐκληροδότησαν οἱ πατέρες μας.

Αὐτὰ τὰ ὀλίγα ἤθελα νὰ πῶ, σχολιάζοντας τὰ λόγια τοῦ κυρίου Δημάρχου, μὲ τὰ ὁποία συμφωνῶ βεβαίως καὶ σᾶς εὐχαριστῶ γιατί εἴχατε τὴν ὑπομονὴ νὰ τὰ ἀκούσετε. Εἶναι πιστεύω ἀνάμεικτα βγαλμένα μέσα ἀπὸ τὸ μυαλό μου καὶ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου καὶ νομίζω ὅτι αὐτὰ πρέπει νὰ ἀκοῦτε ἀπὸ τὸ στόμα μας καὶ αὐτὰ θὰ πρέπει πραγματικὰ νὰ ἐμπνέουνε ὅλους μας.

Αἰδεσιμολογιώτατε εὐχαριστῶ πάρα πολὺ γιὰ τὴν ποιμαντορικὴ ράβδο τοῦ ἀειμνήστου Διονυσίου τὴν ὁποίαν μοῦ προσεφέρατε ὡς δῶρον, ἀντίγραφον τῆς αὐθεντικῆς ποὺ ὑπάρχει εἰς τὸ μουσεῖον σας. Ἐπιτρέψτε καὶ σὲ μένα ὡς ἀντίδωρον νὰ σᾶς προσφέρω αὐτὰ τὰ ἱερὰ δισκοπότηρα γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιεῖτε κατὰ τὴν τέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας, μνημονεύοντες καὶ τοῦ ταπεινοῦ ὀνόματός μου. Εὔχομαι σὲ ὅλους νὰ ἔχετε τὴν χάρη καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ταῖς πρεσβείαις τοῦ Ἁγίου Νικολάου, στὸν ἱστορικὸ αὐτὸ ναὸ τοῦ ὁποίου ἀπόψε φιλοξενούμαστε. Ὁ Θεὸς νὰ εἶναι μαζί σας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΙΟΥΛΙΟΥ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος προεξάρχει τῆς Πολυαρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας, στὸν Ἱ. Ν. Ἁγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης.

Ὁ Μακαριώτατος σήμερα τὸ πρωὶ τέλεσε τὴν Θ. Λειτουργία στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Κοζάνης πλαισιούμενος ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Γρεβενῶν κ. Σέργιο, Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας κ. Παντελεήμονα, Ἐλασσῶνος κ. Βασίλειο, Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ, Φλωρίνης, Πρεσπῶν καὶ Ἐορδαίας κ. Θεόκλητο, Κερκύρας, Παξῶν καὶ Διαποντίων Νήσων κ. Νεκτάριο καὶ ἀπὸ τὸν ἐπιχώριο Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῦλο. Τὴν Θ. Λειτουργία παρακολούθησε συμπροσευχόμενος ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ. Σάββας, ἐνῶ παρέστησαν ὁ Νομάρχης Κοζάνης κ. Ἰορδάνης Ἀνδρεάδης, ὁ Δήμαρχος Κοζάνης κ. Πάρης Κουκουλόπουλος, ὁ Γενικὸς Γραμματέας Δ. Μακεδονίας κ. Ἀνδρέας Λεούδης, ὁ Γενικὸς Γραμματέας Θεσσαλίας κ. Ἀνδρέας Γκούπας, βουλευτὲς τοῦ νομοῦ, οἱ στρατιωτικὲς ἀρχὲς καὶ πλῆθος κόσμου. Ὁ Μακαριώτατος, παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ Προκαθημένου τῆς Πολωνικῆς Ἐκκλησίας κ. Σάββα, ἀναφέρθηκε στὴ μεγάλη καὶ ἀξιέπαινη δράση του σὲ μιὰ χώρα ὅπου, ὅπως χαρακτηριστικὰ εἶπε, κυριαρχεῖ τὸ Ρωμαιοκαθολικὸ Δόγμα. «Δυστυχῶς», εἶπε, «χρειάστηκε μεγάλος ἀγώνας γιὰ νὰ διαφυλάξει τὸ ποίμνιό του ἀπὸ τὴν προσηλυτιστικὴ προσπάθεια, τὴν ὁποία καταβάλλει στὴ χώρα αὐτὴ ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία». «Ἐμεῖς, ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, δὲν ἔχουμε τὴ γνώση αὐτοῦ του πειρασμοῦ στὸ βαθμὸ ποὺ τὴν ἔχουν στὴν Πολωνία», τόνισε χαρακτηριστικά. Ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στὴν πνευματικὴ ἑνότητα καὶ δύναμη μεταξὺ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία, ὅπως ἐπισήμανε, «μᾶς ἐμπνέει γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ συνειδητοποιοῦμε ὅτι δὲν εἴμαστε

Προσφώνηση πρὸς τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῦλο κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ γεύματος τῆς Κυριακῆς 2 Ἰουλίου

Μακαριώτατε
Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
Σεπτέ καί πεπνυμένε Προκαθήμενε τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς.

Μέ τό γεῦμα αὐτό στό ὁποῖο παρακάθηνται ἄρχοντες ἐκ τῆς τοπικῆς κοινωνίας, πολιτικοί καί στρατιωτικοί, ἐκ τοῦ κλήρου καί τοῦ λαοῦ, οἱ συνεργάτες καί συγκυρηναίοι εἰς τήν διακονίαν τῆς διοικήσεως τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τό ὁποῖον παραθέτομεν πρός τιμήν τῆς Μακαριότητός Σας, ὡλοκληρώθη τό πρόγραμμα τῆς τριημέρου παρουσίας σας εἰς τήν πόλιν τῆς Κοζάνης καί τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας.

Διά τοῦτο δοξάζομεν τόν ἐν Τριάδι Θεόν δι' ὅσα ἡ ἀγαθότης Αὐτοῦ προσέφερεν εἰς ἡμᾶς τάς ἡμέρας ταύτας.

Ἡ ταπεινότης μου ὡς Ποιμενάρχης τῆς περικλύτου ταύτης Ἱερᾶς Μητροπόλεως ὑπεδέχθην ἐπικεφαλῆς τῆς τοπικῆς ταύτης Ἐκκλησίας τήν σεπτήν κορυφήν τῆς καθ' Ἑλλάδα Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία εὑρίσκεται εἰς τό πηδάλιον τῆς νοητῆς ταύτης νηός καί κυβερνᾶ καί κατευθύνει τόν πλοῦν μιᾶς ζώσης καί λίαν δραστηρίου ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος, ἡ ὁποία κατέχει καί μαρτυρεῖ τοῖς ἐγγύς καί τοῖς μακράν τό μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον.

Ὑπεδέχθην τόν διάκονον τῆς καταλλαγῆς κατά τήν παύλειον διδασκαλίαν, ὁ ὁποῖος ἀγωνίζεται συνεχίζων τό ἔργον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ καταλλάξαντος τόν κόσμον ἑαυτῷ τῷ Θεῷ καί Πατρί, νά συμφιλιώση τόν κόσμον μετά τοῦ Θεοῦ Πατρός.

Ὑπεδέχθην τόν Πρῶτον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόν πρῶτον εἰς τήν Ἐκκλησιαστικήν διακονίαν, τόν πρῶτον εἰς τήν μαρτυρίαν τῆς πίστεως, τόν πρῶτον εἰς τήν διδασκαλίαν τοῦ εὐαγγελίου, τόν πρῶτον εἰς τήν προσφοράν ἀγάπης καί ἐλπίδος.

Ἐπί τρεῖς ἡμέρας ὁ πιστός κάι θεοφιλής λαός τῆς πόλεώς μας, οἱ εὐσεβεῖς ἄρχοντες καί ὁ εὐαγής ἱερός κλῆρος ἐδέχθησαν εὐγνωμόνως τήν τιμήν τῆς ἐπισκέψεώς Σας. Εἶδον ἐκ τοῦ σύνεγγυς τόν Ἀρχιεπίσκοπον καί Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας των. Ἤκουσαν τόν διδακτικόν, ἀφυπνιστικόν καί στηρικτικόν λόγον τοῦ ἐργάτου τοῦ εὐαγγελίου νά τούς καλῆ εἰς τήν ἐπίγνωσιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, εἰς τήν ἐφαρμογήν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, εἰς τήν ἄσκησιν τῆς ἀρετῆς ὡς μαρτυρίας εἰς τόν σύγχρονον λιμώττοντα κόσμον καί εἰς τήν διακονίαν τῆς ἀγάπης ὡς τῆς μόνης δυνάμεως, ἥτις δύναται νά συγκρατήση τήν κοινωνίαν ἀπό τήν ἐξαθλίωσιν, τήν βίαν, τήν ἀδικίαν καί νά ἀποτελέση τό μόνον ἀσφαλές καί ἀποτελεσματικόν μέσον προόδου καί εὐημερίας ἑνός τόπου.

Διά πάντα ταῦτα εὐχαριστοῦμεν.

Εὐχαριστοῦμεν διά τήν ἐπίσκεψιν, διά τήν εὐλογίαν, διά τήν πνευματικήν οἰκοδομήν, διά τήν διδασκαλίαν, δι' ὅλην τήν τιμήν, δι' ὅσα προσεφέρατε πλουσίως εἰς τήν πόλιν, τούς κατοίκους, τήν ἱεράν μητρόπολίν μας.

Μετά τῶν εὐχαριστιῶν μας δεχθῆτε καί τήν διαβεβαίωσιν ὅτι ὁ πιστός λαός καί ὁ ἱερός κλῆρος θά προσευχόμεθα διά τό τίμιον πρόσωπόν σας καί τήν ἀρχιεπισκοπικήν διακονίαν σας καί θά παρακαλῶμεν τόν Κύριον νά σᾶς διαφυλάττη διά νά ἐργάζησθε πρός δόξαν τοῦ ἁγίου Ὀνόματός Του καί εὔκλειαν τῆς μητρός Ἐκκλησίας «ἥτις ἐστί στῦλος καί ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας».

Πρίν ἤ κλείσω αὐτήν ταύτην τήν προσλαλιάν, Μακαριώτατε, θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά εὐχαριστήσω ἐκ καρδίας τούς ἄρχοντας τοῦ Νομοῦ Κοζάνης, τούς Στρατιωτικούς καί τά σώματα ἀσφαλείας, οἱ ὁποῖοι προσέφεραν τόν καλύτερον ἑαυτόν τους, διέθεσαν ὅλας τάς δυνάμεις των, μέ εὐγένειαν καί συμπεριφοράν ὡς ἁρμόζει εἰς τό Τίμιον Πρόσωπόν Σας, ὥστε τά πάντα νά εἶναι, καί ἦταν, ἄψογα!

Τόν εὐαγῆ κλῆρο καί τόν φιλόχριστον λαόν! Ἅπαντες ἐξέφρασαν τόν σεβασμόν καί τήν ἀγάπην τους πρός Ὑμᾶς!

Καί τέλος ὅλους ἐκείνους κληρικούς τε καί λαϊκούς, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τό βάρος καί τήν εὐθύνην τοῦ προγράμματος, τόσον ἐκ μέρους τῆς Δημοτικῆς ἀρχῆς Κοζάνης, ὅσον καί τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ὑποβάλλομεν ἅπαντες τά βαθύτατα σέβη μας καί τίς εὐγνώμονες εὐχαριστίες μας.

Χριστοδούλου τοῦ Μακαριωτάτου καί Θεοπροβλήτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος πολλά τά ἔτη.

μόνοι σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία ἀποτελεῖ τὸ ὀλιγομελέστερο τμῆμα μέσα σὲ ὅλη τὴ Χριστιανοσύνη». «Αὐτὴ ἡ αἴσθηση τῆς ἑνότητας καὶ τῆς πνευματικῆς δύναμης», πρόσθεσε, «μᾶς εἶναι ἀναγκαία, ἰδιαίτερα σήμερα, ποὺ ὅλα γκρεμίζονται δίπλα καὶ γύρω μας, πολλὰ τοποθετοῦνται ἐπὶ νέων βάσεων καὶ ἔρχεται νὰ καταλάβει τὴ θέση τους κάποια ἄλλη πραγματικότητα, τὴν ὁποία ἀκόμα δὲν γνωρίζουμε». «Ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ἀκούγονται πολλοὶ λόγοι», εἶπε ἀπευθυνόμενος στὸ ἐκκλησίασμα, «ὅπως ὁ λόγος τῆς ἐπιστήμης, τῆς πολιτικῆς, τῆς τεχνολογίας, τῆς πρακτικῆς ζωῆς, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀνθρώπινοι λόγοι». «Ὅμως», συνέχισε, «μέσα στὴν Ἐκκλησία ἀκούγεται ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐδῶ συνίσταται ἡ διαφορά». «Διαφορά, ἡ ὁποία κάνει νὰ ξεχωρίζει ὁ Λόγος τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοὺς ἄλλους ποὺ προανέφερα», σημείωσε.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος θεμελιώνει τόν Ἱ. Ν. Ἁγ. Νεκταρίου

ΚΥΡΙΑΚΗ 2 ΙΟΥΛΙΟΥ 2006, 7 μ.μ. ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΧΝΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

«Εἰς Τιμὴν καὶ μνήμην Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου ἐπὶ τῇ ἐκδόσει Τοῦ Τόμου "183 Ἐκκλησιαστικοὶ Ὕμνοι"

Εἰσαγωγικὴ ὁμιλία κ. Κων/νου Ντίνα, ἀναπληρωτῆ καθηγητῆ

Ὁ μακαριστὸς μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κυρὸς Διονύσιος Λεωνίδου Ψαριανός, κατὰ γενικὴ ὁμολογία μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ λαμπρὲς ἐκκλησιαστικὲς προσωπικότητες τοῦ 20ού αἰώνα, διεποίμανε θεοφιλῶς τὸ χριστεπώνυμο πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης γιὰ σαράντα συναπτὰ ἔτη.

Γόνος μεγάλης ἱερατικῆς οἰκογένειας, γεννήθηκε στὴν Ἄνδρο τὸ 1912, ἀποφοίτησε ἀπὸ τὸ Πρότυπο Κλασικὸ Γυμνάσιο τῆς Βαρβακείου Σχολῆς καὶ στὴ συνέχεια φοίτησε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἀθήνας. Παράλληλα μὲ τὶς ἐγκύκλιες σπουδὲς του σπούδασε σὲ βάθος τὴν εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ κατὰ θεωρία καὶ πράξη.

Παρότι ὁ ἱερέας πατέρας του τὸν προόριζε γιὰ καπετάνιο καὶ τοῦ εἶχε βγάλει ναυτικὸ φυλλάδιο γιὰ νὰ μπαρκάρει, ὁ κατὰ κόσμον Νικολὸς Ψαριανὸς προτίμησε νὰ ὑπηρετήσει στὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἴσως νὰ τὸ κυβερνήσει, ἂν οἱ συνθῆκες τὸ καλοῦσαν. Ἔτσι τὸ 1934 χειροτονήθηκε διάκονος καὶ τὸ 1945 πρεσβύτερος. Ὑπηρέτησε ὡς πρωτοσύγκελλος στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Τριπόλεως, ὅπου ἀνέπτυξε ἀξιόλογη ἱερατική, κατηχητικὴ ἀλλὰ καὶ συγγραφικὴ δράση. Τὸ 1949 τοποθετεῖται πρωτοσύγκελλος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τὸ 1952 χειροτονεῖται τιτουλάριος ἐπίσκοπος Ρωγῶν. Ὑπηρετεῖ ὡς βοηθὸς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Σπυρίδωνα Βλάχου σὲ μιὰ πολὺ σημαντικὴ γιὰ τὴν μεταπολεμικὴ καὶ μετεμφυλιακὴ Ἑλλάδα χρονικὴ περίοδο, κατὰ τὴν ὁποία ἡ συμβολὴ τοῦ ἐπισκόπου Ρωγῶν Διονυσίου ὑπῆρξε ἰδιαιτέρως σημαντικὴ καὶ πολλαπλῶς ἀναγνωρισμένη.

Τὸ 1957 ἐκλέχθηκε μητροπολίτης στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Σερβίων καὶ Κοζάνης, ὅπου καὶ παρέμεινε μέχρι τὸ τέλος τοῦ βίου του. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἀρχιερατείας του ἀνέπτυξε πολὺ ἀξιόλογη λατρευτική, κηρυγματικὴ καὶ συγγραφικὴ δράση.

Πίστευε -καὶ τὸ διακήρυττε μὲ κάθε εὐκαιρία- ὅτι ἡ κύρια ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἄρα καὶ τῶν ἱερέων ὅλων τῶν βαθμῶν, εἶναι ἡ θεία λατρεία. Ὁ ἴδιος ἀποτελοῦσε τὸ παράδειγμα: βρισκόταν στὴν ἐκκλησία, συχνὰ πρὶν ἀπὸ τοὺς ἐφημερίους τοῦ ναοῦ, καὶ λειτουργοῦσε πάντοτε. Ἦταν ὑποδειγματικὸς λειτουργὸς καὶ κράτιστος ἐκτελεστὴς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων. Ἐπὶ ἀρχιερατείας Διονυσίου οἱ ἱερὲς ἀκολουθίες στὸν Ἅγιο Νικόλαο ἦταν μιὰ ἀνεπανάληπτη μυσταγωγία. Ὅσοι ζήσαμε τὰ λατρευτικὰ πράγματα τῆς πόλης τὴν ἐποχὴ ποὺ ἱερουργοῦσε ἢ χοροστατοῦσε στὸν Ἅγιο Νικόλαο ὁ μητροπολίτης Διονύσιος συνεπικουρούμενος ἀπὸ τὸν μύστη τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἄρχοντα πρωτοψάλτη Βασίλειο Γούναρη θεωροῦμε τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀξεπέραστη γιὰ τὴν ὥρα.

Τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ὡς ἀναπόσπαστο μέρος τῆς θείας λατρείας ὑπῆρξε ἄοκνη προτεραιότητά του. Τὸ κήρυγμά του ἦταν πάντοτε πολὺ καλὰ προετοιμασμένο καὶ γραπτό. Τὸν θυμᾶμαι χαρακτηριστικὰ νὰ λέει: "ὁμιλῶ πάντοτε ἀπὸ κειμένου, διότι σέβομαι τὸ ἀκροατήριό μου". Τὰ κηρύγματα τοῦ Διονυσίου εἶναι κατὰ κοινὴ ὁμολογία ἄρτια καὶ ἀπὸ θεολογικῆς καὶ ἀπὸ φιλολογικῆς πλευρᾶς καὶ ἀποτελοῦν σοβαρὴ παρακαταθήκη καὶ γιὰ τοὺς σημερινοὺς κήρυκες τοῦ θείου λόγου.

Στὸ μεγάλο συγγραφικό του ἔργο συγκαταλέγονται βιβλία ἢ μελέτες θεολογικοῦ, λειτουργικοῦ καὶ μουσικολογικοῦ περιεχομένου, μὲ τὸ σημαντικότερο κομμάτι του νὰ ἀποτελεῖ ἡ σὲ τόμους ἔκδοση τῶν κηρυγμάτων του.

Μὲ ὅλο τὸν βίο καὶ τὴν πολιτεία του σὲ καίριες στιγμὲς τῆς ἐθνικῆς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ τόπου κέρδισε τὴν ἀγάπη καὶ τὸ σεβασμὸ ὅλων. Ἡ ἀναγνώριση στὸ πρόσωπό του ὑπῆρξε καθολικὴ καὶ συνοψίζεται ἐπιτυχῶς στὸ βιβλίο "Ὀρθοδοξία καὶ Δύση" τοῦ καθηγητῆ Χρήστου Γιανναρᾶ: "Ὁ Μητροπολίτης Κοζάνης εἶναι χωρὶς ἄλλο ἡ θεολογικότερη φυσιογνωμία τῆς Ἑλληνικῆς Ἱεραρχίας σήμερα καὶ τὸ μοναδικὸ μᾶλλον δεῖγμα ἐκείνης τῆς Θεολογίας ποὺ ἔχει ξεπεράσει κάθε θεωρητικὸ πειρασμὸ καὶ σαρκώνεται ἄμεσα στὴν ἐκκλησιαστικὴ διακονία καὶ τὸ ποιμαντικὸ ἔργο".

Εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὸ ὅτι ὁ μητροπολίτης Διονύσιος "ἤξερε καλὰ γράμματα". Διέθετε κραταιὰ καὶ σπάνια στὶς μέρες μας θύραθεν ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικὴ παιδεία. Καρπὸς τῆς μεγάλης του ἀγάπης γιὰ τὸ βιβλίο ὑπῆρξε ἡ τεράστια προσωπική του βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία ἀριθμεῖ περὶ τοὺς 15.000 τόμους, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους μερικὰ σπάνια ἢ καὶ μοναδικὰ βιβλία καὶ χειρόγραφα. Τὴ βιβλιοθήκη του αὐτή, συνεχίζοντας μιὰ παλιὰ παράδοση ποὺ θέλει τοὺς μητροπολίτες ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιφανεῖς λόγιους τῆς Κοζάνης νὰ ἀφήνουν τὴν προσωπική τους βιβλιοθήκη στὴ βιβλιοθήκη τῆς πόλης, τὴ δώρισε στὴν Κοβεντάρειο Δημοτικὴ Βιβλιοθήκη Κοζάνης, τῆς ὁποίας εἶναι Μέγας Δωρητής. Κατ' ἐπιθυμία του ἡ συλλογή του ἀποτελεῖ διακριτὸ τμῆμα τῆς Βιβλιοθήκης μας.

Ὁ δεσπότης μας ὅμως εἶχε ἐπίσης βαθιὰ γνώση καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς λεγόμενης εὐρωπαϊκῆς

μουσικῆς. Ἕνα ἀπὸ τὰ τελευταία ἀνολοκλήρωτα μουσικά του ἔργα εἶναι ἡ μεταγραφὴ ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων ἀπὸ τὴ βυζαντινὴ στὴν εὐρωπαϊκὴ παρασημαντική, ἔργο ποὺ ἐπιθυμοῦσε πάρα πολὺ νὰ ἐκδώσει ὁ ἴδιος, προκειμένου νὰ φέρει τοὺς μαθητὲς τῶν ὠδείων κοντὰ στὴν ἐκκλησιαστική μας μουσική. Αὐτὸ τὸ ἔργο εἶχε τὴν καλὴ ἔμπνευση νὰ τὸ ἐκδώσει τὸ Ἵδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ φροντίδα τοῦ καθηγητῆ μουσικολογίας καὶ διευθυντῆ τοῦ ἀνωτέρω ἱδρύματος κ. Γρηγορίου Στάθη, ὑπὸ τὸν τίτλο: "†Διονυσίου Λ. Ψαριανοῦ 183 ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι εἰς βυζαντινὴν καὶ εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικήν". Γιὰ τὸν τόμο αὐτὸ εἶχε καὶ ἡ τοπική μας κοινωνία τὴ δική της θερμὴ συμβολή.

Ἡ πόλη τῆς Κοζάνης, διὰ τοῦ δημάρχου της κ. Πάρι Κουκουλόπουλου, θεώρησε αὐτονόητο χρέος της νὰ παρουσιαστεῖ τὸ μνημειῶδες αὐτὸ ἔργο καὶ ἐδῶ. Ἀπηύθυνε λοιπὸν ἐπιστολὴ πρὸς τὸν μακαριότατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλο, τὸν καὶ πρόεδρο τοῦ Ἱδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, νὰ παραστεῖ καὶ νὰ μιλήσει κατὰ τὴν ἐκδήλωση αὐτή. Στὴ θερμὴ ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ του ὁ μακαριότατος, τὴν ὁποία κοινοποίησε καὶ στὸν σεβασμιότατο ποιμενάρχη μας κ. Παῦλο, ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων: "Ἐχάρην τῷ ὄντι διὰ τὴν ὡραίαν καὶ πολιτιστικὴν αὐτὴν πρωτοβουλίαν σας καὶ εὐχαρίστως θὰ ἔλθω νὰ ὁμιλήσω σχετικῶς. Ὁ κυρὸς Διονύσιος, ἱεροπρεπὴς λόγιος, μουσικολογιώτατος, θεολογικὸς νοῦς, μὲ πεφωτισμένην εὐσέβειαν, ἀφοσίωσιν στὴν Ἐκκλησίαν καὶ μὲ ἀγάπην πρὸς τὸ ποίμνιον, ἔγραψε ἱστορίαν καὶ στὴν Κοζάνην καὶ στὴν πατρίδα μας γενικότερα. Ἀξίζει λοιπὸν κάθε προβολὴ καὶ παρουσίαση τῆς σπουδαίας αὐτῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς μορφῆς".

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ ὁ Δῆμος Κοζάνης ἀνέλαβαν λοιπὸν ἀπὸ κοινοῦ τὴ διοργάνωση τῆς παρουσίασης αὐτοῦ τοῦ σημαντικοῦ ἔργου στὸ κοινό τῆς πόλης καὶ τῆς περιοχῆς, ἀποτίοντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἕναν ὕστατο φόρο τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ποιμενάρχη ἀλλὰ καὶ τὸν πνευματικὸ ἄνθρωπο κυρὸ Διονύσιο Ψαριανό.

Προσφώνηση τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παύλου

Μακαριώτατε,
ἐντιμώτατοι ἄρχοντες,
γενναιότατοι Στρατηγοί καί λοιποί ἀξιωματικοί,
ἐντιμώτατοι Δικαστικοί λειτουργοί,
ἐλλογιμώτατοι Ἐκπαιδευτικοί,
λοιποί ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν καί ἄλλων φορέων τῆς πόλεώς μας καί τοῦ νομοῦ μας.

Ἀπαξάπαντες εὐλογημένοι Χριστιανοί τοῦ ἱεροῦ καί ἱστορικοῦ αὐτοῦ τόπου τῆς Μακεδονικῆς γῆς.

Ὁ Δῆμος μας διά τοῦ Ἐντιμοτάτου Δημάρχου κου Πάρη Κουκουλόπουλου, ὁμόγνωμον τό Δημοτικόν Συμβούλιον καί ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σερβίων καί Κοζάνης, διά τῆς ἐλαχιστότητος ἡμῶν, τιμῶμεν τόν Μακαριστόν προκάτοχόν μας, κυρόν Διονύσιον Ψαριανόν, ὁ ὁποῖος ἐποίμανεν τήν Θεόσωστον καί ἱστορικήν Ἐπαρχίαν ταύτην ἐπί μισόν αἰῶνα, ἤτοι ἀπό τοῦ ἔτους 1957 ἕως καί τοῦ ἔτους 1997.

Συνήχθημεν ἐδῶ διά νά τιμήσωμεν τόν Μακαριστόν διά ἕν ἐκ τῶν πολλῶν τομέων τῆς διακονίας του, τήν λαμπράν θεραπείαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τέχνης !

Κατά δέ τούς ἐπαΐοντας μελοποιούς καί διδασκάλους ὁ Μακαριστός ὑπῆρξε μουσικός ἄριστος ! Νομιμοποιούμεθα λοιπόν νά ἀναφωνήσωμεν, παραφράζοντες τόν λόγον τοῦ Θεολόγου εἰς τόν ἐπικήδειον τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου «Διονύσιον ἐπαινοῦντες, μουσικήν ἐπαινέσωμεν».

Ὡσαύτως δοξάζομεν καί μεγαλύνομεν τό ὄνομα τοῦ ἐν τριάδι προσκυνουμένου Θεοῦ, διότι εἰς τήν μνήμην καί εἰς τό πρόσωπον τοῦ μακαριστοῦ Διονυσίου, εὗρεν ἐφαρμογήν ὁ λόγος Του περί τοῦ πιστοῦ καί ἀγαθοῦ δούλου, ὁ ὁποῖος δέν κατέκρυψεν τό δοθέν τάλαντον εἰς τήν γῆν, ἀλλ' ἐπολλαπλασίασεν αὐτό καί ἐπηνέθη μέ τό «εὖ δοῦλε ἀγαθέ καί πιστέ...» (Ματθ. 25,21).

Δέν κατέκρυψεν, οὔτε παρημέλησεν ὁ σήμερον τιμώμενος Ἱεράρχης τό τάλαντον τῆς μουσικῆς δεξιότητος καί τῆς καλλιφωνίας, διά τῶν ὁποίων τόν ἐπροίκισεν ὁ Θεός, ἀλλά τά ἀξιοποίησεν καί τά ἐπολλαπλασίασεν, ὥστε νά παραμείνῃ εἰς τάς ἐπερχομένας γενεάς ἡ μνήμη αὐτοῦ, ἀλλά καί ὁ Τόμος τῶν 183 ἀνεκδότων ὕμνων του εἰς μαρτύριον. Δι' αὐτῶν δὲ θά δοξάζεται τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ, διότι «πᾶσα δόσις ἀγαθή καί πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστί καταβαίνον ἐκ σοῦ τοῦ Πατρός τῶν φώτων» (Ὀπισθάμβωνος Εὐχή, Θ. Λειτ. Ἁγ. Ἰω. Χρυσοστόμου).

Κατακλείοντες συγχαίρομεν τόν ἐντιμότατον Δήμαρχον διότι τιμᾶ τόν ἐκθρέψαντα αὐτόν Ἱεράρχην.

Εἴη ἡ μνήμη αὐτοῦ αἰωνία !

Προσφώνηση τοῦ Δημάρχου Κοζάνης κ. Πάρι Κουκουλόπουλου

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης, Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς,
Κύριε Γενικὲ Γραμματέα τῆς Περιφέρειας,
κύριοι Βουλευτές,
κύριε Νομάρχη,
ἀγαπητοὶ συνάδερφοι Δήμαρχοι, τῆς Αἰανῆς, τῶν Καμβουνίων,
δὲν θέλω νὰ παραλείψω κάποιον ἀπὸ τοὺς Δημάρχους τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως ποὺ εἶναι παρόντες.

Θέλω μὲ τὴ σειρά μου νὰ σᾶς καλωσορίσω ὅλους στὴ σημερινή μας ἐκδήλωση καὶ νὰ κάνω κιόλας καὶ τὸ πρῶτο σχόλιο, Μακαριώτατε. στὴ σημερινὴ προσέλευση - ἀθρόα προσέλευση τοῦ Χριστεπώνυμου πλήθους, τῶν πολιτῶν τῆς Κοζάνης μὲ συνθῆκες ὄχι ἁπλὰ δύσκολες ἀλλὰ θὰ ἔλεγα ἀπαγορευτικές, κυρίως μὲ τὴν ἀπόλυτη σύγκρουση τῆς ὥρας ἄλλων ἐκδηλώσεων μὲ τὴν ὥρα ἔναρξης τῆς ἐκδήλωσης, ἴσως ἀποτελεῖ ἕνα μήνυμα γιὰ ὅλους μας, ἀλλὰ ὀφείλεται σ' ἕνα καὶ μοναδικὸ λόγο, στὸ ὅτι ὁ κυρὸς Διονύσιος, ὁ Μακαριστὸς, ἦταν καὶ εἶναι στὴν καρδιὰ τῶν Κοζανιτῶν. Γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Μακαριστοῦ μας Μητροπολίτη θὰ μιλήσουν σήμερα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κύριος Χριστόδουλος καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κύριος Στάθης ποὺ εἶναι μαζί μας. Τοὺς εὐχαριστῶ προκαταβολικὰ γιατί δείχνουν πραγματικὰ ὄχι ἁπλὰ περιεχόμενο λαμπρότητας στὴν σημερινή μας ἐκδήλωση. Ἐγὼ θὰ περιοριστῶ ἀπὸ τὴν πλευρά μου νὰ προσθέσω λίγα σ' αὐτὰ ποὺ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου Βιβλίου καὶ Ἀνάγνωσης ὁ καθηγητὴς κύριος Ντίνας, ἀνέφερε γιὰ τὸν Μητροπολίτη μας, νὰ πῶ λίγα, Μακαριώτατε, ἀπ' αὐτὰ ποὺ εἴχαμε τυπωμένα στὴν μνήμη καὶ στὴν καρδιά μας, ὅπως τὰ κρατήσαμε μὲ τὸ πέρασμά του ποὺ διήρκησε περίπου τὰ 40 ἔτη. Εἶναι γνωστὸ σὲ σᾶς βέβαια ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλη τὴν Ὀρθοδοξία ὅτι ἡ φήμη τοῦ Μητροπολίτη μας πολὺ νωρὶς εἶχε φύγει ἀπὸ τὰ στενὰ ὅρια τῆς Μητρόπολής μας, τὰ ᾽χε ξεπεράσει, εἶναι μία τεράστια φυσιογνωμία τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ γιὰ μία τουλάχιστον πλευρά της θὰ ἀκούσουμε ἀπὸ τὰ πλέον ἔγκριτα καὶ ἔγκυρα χείλη σήμερα μὲ ἐπιστημονικὴ καὶ θεολογικὴ ἀκρίβεια ἀκριβῶς νὰ ἀναλύεται τὸ μέγιστο τῆς προσωπικότητός του. Ἀπὸ τὴν πλευρά μου ὅπως σᾶς εἶπα θὰ προσθέσω λίγα ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴ σφραγίδα ποὺ ἄφησε στὸ πέρασμά του ὁ Μακαριστὸς Μητροπολίτης, μιᾶς καὶ ὅπως εἶπα χθὲς στὸ καλωσόρισμά μου, καθὼς σᾶς καλωσόριζα, - καὶ ἐκεῖ δυστυχῶς λόγω τῆς βροχῆς, ἐντός τοῦ Μητροπολιτικοῦ μας Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ ὄχι στὴν πλατεία ὅπως εἴχαμε προγραμματίσει-, ἡ παρουσία τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτη μας Διονυσίου τέμνει κυριολεκτικὰ τὴν τοπικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ἀκριβῶς λόγω τοῦ μεγέθους τῆς προσωπικότητας. Τὸ ἔργο τοῦ Διονυσίου Ψαριανοῦ συγκεφαλαιώνεται στὴν φράση «Λειτουργὸς καὶ Διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας». Αὐτὲς οἱ λίγες φράσεις νομίζω ὅτι ἀποτυπώνουν πραγματικὰ τὴν προσωπικότητά του καὶ τὴν προσφορά του. Ἔλεγε ὁ ἴδιος χαρακτηριστικὰ ὅτι τὸ ἔργο μας, ἀνασκαλίζοντας διάφορα γραπτά του, εἶναι νὰ λειτουργοῦμε καὶ νὰ κηρύττουμε, ὡστόσο ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ὀργανωμένη φιλανθρωπία, τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἱδρύματα, τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν. Τὸ ἔργο του ἀνταναχλᾶ καὶ καλύπτει τὸ τρίπτυχο τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, τόσο τὸν τομέα τῆς Θείας Λατρείας ὅσο καὶ αὐτὸν τῆς διακονίας τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς ἄσκησης τῆς ἀγάπης. Στὸν τομέα τῆς Θείας Λειτουργίας ἔδωσε ἔμφαση στὸ μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, εἰπώθηκαν αὐτὰ ἀπὸ τὸν κύριο Ντίνα ἐγὼ θέλω νὰ σταθῶ, νὰ προσθέσω ὅτι μνημειῶδες δὲν θεωρεῖται, εἶναι πιὰ καὶ παραμένει τὸ ἔργο του ἡ 'Θεία Λειτουργία', νομίζω, Μακαριώτατε, τὸ ξέρετε καλύτερα ἀπὸ ἐμᾶς.

Στὸν τομέα τῆς διακονίας τοῦ κηρύγματος εἶναι γνωστὸ σὲ ὅλους μας πόση ἔμφαση ἔδινε ὁ Μακαριστὸς στὸ θεῖο λόγο, ἀφοῦ ἔγραφε ἐπὶ σειρὰ δεκαετιῶν, καὶ ὄχι ἐτῶν, δύο μὲ τρία ἐγχειρήματα κάθε βδομάδα, μὲ εἰδικὴ μέριμνα γιὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Σαββάτου, καθιερώνοντας ἀπὸ τοὺς πρώτους, ἴσως καὶ ὁ πρῶτος σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, τὸ ραδιοφωνικὸ κήρυγμα πρὶν ἀπό, ἂν θυμᾶμαι καλά, 43 χρόνια.

Στὸ συγγραφικό του βέβαια ἔργο εἶναι δύσκολο, ἀδύνατο, εἶναι πραγματικὰ τὸ ἐγχείρημα ἄστοχο νὰ προσπαθήσει κανεὶς νὰ μιλήσει γιὰ τὸ συγγραφικό του ἔργο, γιατί δὲν μπορεῖ νὰ συμπεριλάβει στὰ πλαίσια ἑνὸς χαιρετισμοῦ, μιᾶς ὁμιλίας, δὲν εἶναι κηρυγματικὸ μόνο, ὑπάρχει πλῆθος μελετῶν μικρῶν, μεγάλων, μιὰ τεράστια ποικιλία θεμάτων, ἐγκύκλιοι, ὑπομνήματα, ἄρθρα, ἐκθέσεις, ἐπιστολὲς πρὸς τοὺς ἱερεῖς, τοὺς μαθητές, ἐπικήδειοι, ὁμιλίες, βιβλιοκρισίες, πρόλογοι, ὕμνοι, μουσικὲς συνθέσεις, μεταφράσεις ὕμνων, ποιήματα, περιστατικὰ κείμενα, ἀκολουθίες καὶ τὸ προσωπικό του ἡμερολόγιο σὲ ἕξι τόμους παρουσιάζει μία ἐννοιολογικὴ ἀνέλιξη καὶ μιὰ συνεχῶς προϊούσα θεολογικὴ σκέψη, ὅπου ἡ ἔννοια καὶ οἱ σκέψεις στηρίζονται στὴ Θεία Ἀποκάλυψη ἀλλὰ ἐπεκτείνονται καὶ στὴν πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς του. Τὸ ἠθικὸ περίβλημα τῆς σκέψης του, ποὺ τὸ ἀπολαμβάναμε ἐπὶ τέσσερις δεκαετίες στὴν Κοζάνη ὑπῆρξε, ἦταν δωρικοῦ χαρακτήρα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διαθέτει μία ἀμεσότητα ἐπιρροῆς στὸν ἀκροατὴ ἢ τὸν ἀναγνώστη τῶν λόγων ἢ τῶν κειμένων. Ὑπῆρξε δεξιοτέχνης πραγματικὰ στὸν χειρισμὸ τοῦ γραπτοῦ λόγου, γνωρίζοντας πότε νὰ χρησιμοποιεῖ ποιητικὸ ὕφος καὶ πότε τὴ λιτὴ διδασκαλία. Τὰ γραπτά του νομίζω ὅτι καθρεπτίζαν τὴν σειρά, τὴν τάξη καὶ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ ἴδιου τοῦ χαρακτήρα του, τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου.

Ἐν τούτοις τὸ συγγραφικὸ ἀλλὰ καὶ τὸ διδακτικὸ ἔργο τοῦ Διονυσίου

δὲν διαχωρίζονται σὲ καμιὰ περίπτωση ἀπὸ τὸ ποιμαντικό του ἔργο, γιατί ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ ποιμένα στὴν Ἐκκλησία.

Ἔγραφε καὶ μιλοῦσε γιὰ εἰδικὰ θέματα σὲ ξεχωριστὲς ὁμάδες. Ὑπομνήματα στὴν Ἱερὰ Σύνοδο, συνεδριάσεις καὶ συνομιλίες μὲ τὸν Ἱερὸ Κλῆρο, συνεργασία μὲ τοὺς ἐκπαιδευτικούς, μιὰ μεγάλη ἀπὸ τὶς μεγάλες του καινοτομίες, ἀπευθυνόταν τακτικὰ καὶ συγκεκριμένα στοὺς ἄρχοντες τοῦ τόπου, δημοσιογράφοι σὲ ἐπίκαιρα καὶ ἄς σταματήσω κάπου ἐδῶ.

Σὲ ὅ,τι ἀφορᾶ τὸν τομέα τῆς ἄσκησης ἀγάπης ποὺ συμπληρώνουν τὸ τρίπτυχο τῆς ἀποστολῆς ἑνὸς ἐπισκόπου, εἶναι, τὸ ἀνέδειξε βέβαια, ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι, - ἐνδεικτικὰ θὰ μνημονεύσω-, ὄχι μόνο τὸ καθαρὰ πνευματικὸ ἔργο τοῦ ἐπισκόπου ὅπως εἶναι καὶ ἡ χειροτονία κληρικῶν καὶ τῶν τριῶν βαθμῶν ἀλλὰ ἡ σύγκληση ἱερατικῶν συνεδρίων ἐδῶ καὶ ἀλλοῦ, λειτουργία κατηχητικῶν σχολείων, οἰκοτροφείων ἀρρένων καὶ θηλέων, ἀνέγερση οἰκοτροφείου Ἁγίων Ἀναργύρων, τῶν ἱδρυμάτων Γκερτσίου καὶ Μπλουρείου, θεολογικὰ συνέδρια, διαλέξεις, ἵδρυση ἐπισκοπίου στὰ Σέρβια, ἀναδιοργάνωση τῶν δύο ἀνδρικῶν μονῶν Ζιδανίου καὶ Λαριού, ἵδρυση Ἐκκλησιαστικοῦ Γηροκομείου, νὰ μνημονεύσω κάτι ἰδιαίτερα, ἴσως πολὺ γνωστὸ παρὰ μόνο σὲ ἐλάχιστους, ὅτι ὁ ἑορτασμὸς ἐπὶ τῇ πτήσει στὴ Σελήνη 3/8/69 ὅταν πάτησε ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τὸ πόδι του στὴ Σελήνη τὸ τυπικὸν εἶναι ἔργο δικό του, τὸ τυπικό τῆς Θείας Λειτουργίας, τὰ ἀναγνώσματα καὶ οἱ ὕμνοι εἶναι ἔργο τοῦ Μακαριστοῦ Διονυσίου. Ἀναπαλαίωσε, πρωτοστάτησε μαζὶ μὲ τὸν κλῆρο ἀλλὰ καὶ πολλοὺς λαϊκοὺς στὸ νὰ ἀναπαλαιωθεῖ καὶ νὰ ἀναστηλωθεῖ ὁ Μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ φρόντισε νὰ ἀνεγερθοῦν ἐκ βάθρων οἱ ἐνοριακοί μας ναοὶ καθὼς καὶ πολλοὶ ναοὶ σὲ ὅλη τὴν περιοχὴ ἐπιρροῆς καὶ ἁρμοδιότητας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης.

Ἔνιωσε καὶ ἔζησε ἔντονα τὸ ἀποστολικὸ ἔνστικτο γι' αὐτὸ ποτὲ δὲν ἀποφάσιζε λένε αὐτοὶ ποὺ ἦταν πολὺ κοντά του προτοῦ σκεφτεῖ, ἡ συμπεριφορά του πρὸς τὸ Ποίμνιο ὑπῆρξε ἱερά, τακτικὴ καὶ ποτὲ κοσμικὴ διοίκηση.

Ἂν ἦταν νὰ περικλείσω τὴν προσωπικότητα τοῦ μακαριστοῦ μας Μητροπολίτη σὲ μία φράση θὰ ἔλεγα ὅτι ὑπῆρξε ἕνας Λόγιος Ὀρθόδοξος Ἱεράρχης, ἄνθρωπος τῆς μελέτης καὶ τοῦ σπουδαστηρίου, μὲ ἐσωτερικὴ πληρότητα καὶ γαλήνη. Αὐτὸ ἀνταναακλοῦσε καὶ ὅλο τὸ ἔργο.

Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, οἱ συμπολίτες μου τὸ ξέρουν βέβαια Μακαριώτατε, νὰ τὸ πῶ καὶ σὲ σᾶς καὶ στοὺς ἐκλεκτούς μας προσκεκλημένους καὶ φιλοξενούμενους, γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ποὺ ἔχουν σχέση μὲ τὴν τοπικὴ διάσταση τῆς ἀνεκτίμητης τεράστιας ἱστορικῆς του προσφορᾶς ὁ Δῆμος Κοζάνης πρὶν ἀπὸ δέκα χρόνια μὲ ὁμόφωνη ἀπόφαση τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἀποφάσισε καὶ ἀπένειμε στὸν ἐν ζωῇ τότε Σεβασμιώτατο καὶ σήμερα Μακαριστὸ Διονύσιο τὴν ἀνώτατη τιμητικὴ διάκριση ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴν προσφορὰ στὴν ἴδια τὴν πόλη, τὸ χρυσό της μετάλλιο. Μάλιστα πρέπει νὰ σημειώσω ὅτι ἐκείνη ἡ ἀπονομὴ τοῦ χρυσοῦ μεταλλίου ὑπῆρξε μία πράξη καὶ ἐνέργεια τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου μὲ τὴν ὁποία ἐπαναφέραμε μετὰ ἀπὸ μία κατάσταση ὅπου ὁ κανονισμὸς περὶ τιμητικῶν διακρίσεων τελοῦσε ἐν ὑπνώσει γιὰ ἀρκετὲς δεκαετίες, δὲν ἔκανε χρήση ὁ Δῆμος δηλαδὴ τοῦ κανονισμοῦ του, ἐπαναφέραμε τὴ λειτουργία μετὰ ἀπὸ πολλὲς δεκαετίες λοιπὸν τὸν κανονισμὸ τιμητικῶν διακρίσεων, τὸν ὁποῖο μὲ ὁμόφωνη ἀπόφαση εἴχαμε ἀποφασίσει νὰ ἐγκαινιάσουμε δίνοντας τὸ χρυσὸ μετάλλιο τῆς πόλης, τὸ ὁποῖο μὲ ἰδιαίτερη φειδὼ δίνουμε σὲ λαμπρὲς προσωπικότητες ποὺ ἔχουν προσφέρει μέγιστη ὑπηρεσία, ὅπως λέει ὁ κανονισμὸς ὑπηρεσίας σὲ τούτη ἐδῶ τὴν πόλη. Καὶ θυμᾶμαι βέβαια τὴν χαρὰ του γιατί δὲν εἶχε μπορέσει νὰ παραστεῖ σὲ μία λαμπρὴ τελετή, πάλι ἐδῶ μέσα, σὲ μία καὶ τότε κατάμεστη αἴθουσα τέχνης καὶ πήγαμε τὸ δώσαμε στὴν Μητρόπολη, τὸ κρεμάσαμε...καὶ θυμᾶμαι τὸ καμάρι καὶ τὴν συγκίνησή του, ὅταν παρέλαβε τὸ χρυσὸ μετάλλιο στὴ συνέχεια ἐκείνης τῆς τελετῆς.

Αἴθουσα τέχνης

Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο ὁ Δῆμος Κοζάνης καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτο Βιβλίου καὶ Ἀνάγνωσης καθὼς καὶ ἡ Νομαρχιακὴ αὐτοδιοίκηση Κοζάνης μὲ νομάρχη τὸν κύριο Μητλιάγκα τότε, συμφωνήσαμε καὶ ἀποφασίσαμε νὰ φέρουμε σὲ πέρας τὸ βαρὺ καὶ δύσκολο ἔργο τῆς ἔκδοσης αὐτοῦ τοῦ τόμου, θὰ τὰ πεῖ ὁ κύριος Στάθης στὴ συνέχεια, ἀναπληρώνοντας ἕνα κενὸ ποὺ ἄφηνε ἡ πολιτεία γιὰ λόγους ποὺ δὲν εἶναι τῆς παρούσης, ἄς μὴν σκιάσουμε μιὰ τέτοια ἐκδήλωση μὲ τέτοια ζητήματα, καὶ γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους βέβαια ἐπέμενα τόσο πολὺ ὄντας μύστης νὰ πῶ κυριολεκτικὰ τῆς ἐκδήλωσης ποὺ ἔγινε στὸ Ἐθνικὸ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο ἐπ' ἀφορμῇ τῆς παρουσίασης τοῦ Τόμου τὸν περασμένο Ὀκτώβριο, ὅταν εἴμαστε παρόντες μόνο ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας, ὁ τέως νομάρχης ὁ κύριος Μητλιάγκας, ἡ οἰκογένεια τοῦ Μακαριστοῦ Μητροπολίτη μας καὶ ἐγὼ προσωπικὰ καὶ κανεὶς ἄλλος, θεώρησα ὑποχρέωσή μου νὰ ἐπιμείνω μὲ ὅση δύναμη διέθετα γιὰ νὰ γίνει αὐτὴ ἡ ἐκδήλωση στὸν τόπο ποὺ τίμησε καὶ τὸν τίμησε, τοῦ ὁποίου, ὅπως εἶπα καὶ θὰ τὸ ἐπαναλάβω, τέμνει τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, νὰ κάνουμε σήμερα αὐτὴ ἐδῶ τὴν ἐκδήλωση.

Καὶ σᾶς εὐχαριστῶ ἰδιαίτερα, Μακαριώτατε, γιατί ἡ δική σας παρουσία δίνει θεολογικὴ ἐγκυρότητα στὴν ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητας τοῦ Μακαριστοῦ μας Μητροπολίτη ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερη λαμπρότητα στὴν ἰδέα καὶ τὴν στήριξη τῆς πρόσκλησής μας. Σᾶς εὐχαριστῶ τέλος ὅλους ποὺ τιμᾶτε αὐτὴ τὴν ἐκδήλωση γιὰ νὰ ἀποδείξετε γιὰ ἀκόμα μία φορὰ πὼς ἐμεῖς οἱ Κοζανίτες πατώντας σὲ μία μακρὰν ἱστορία ξέρουμε καλά, πὼς κοινωνίες χωρὶς μνήμη εἶναι κοινωνίες χωρὶς μέλλον καὶ ἡ Κοζάνη ἔχει παρελθόν, ἔχει παρὸν καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχει καὶ μέλλον.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

«ΜΕΛΗΜΑ ΚΑΙ ΘΕΛΗΜΑ ΗΜΕΡΑΣ ΚΑΙ ΝΥΚΤΟΣ»

Γρηγορίου Θ. Στάθη

Μακαριώτατε,
Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Σερβίων καὶ Κοζάνης,
Σεπτὴ χορεία τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν ἄλλων κληρικῶν παντὸς ὀφφικίου,
Κύριε Ὑπουργὲ, Κύριοι Βουλευτές,
Κύριε Δήμαρχε Καὶ Πρόεδρε τῆς Ἑνώσεως Δήμων καὶ Κοινοτήτων,
Κύριοι Δήμαρχοι,
Κύριε Νομάρχα, Κύριε Πρώην Νομάρχα,
Ἐλλογιμώτατοι Κύριοι Καθηγητές,
Ἀγαπητοί μου πάντες, Κυρίες καὶ Κύριοι.

Χθὲς καὶ σήμερα, ἐδῶ στὴν θεοσκέπαστη ἐπαρχία τῆς Κοζάνης, σήμαναν τὰ σήμαντρα καὶ σήμαναν καμπάνες, κι᾽ ἡ πόλη ὅλη περιηχήθηκε καὶ ἔδραμε ὁ πιστὸς λαὸς στὶς ἐκκλησιὲς καὶ ἀφημένος στὸν γνόφο τοῦ θυμιάματος καὶ στὶς φτεροῦγες τῶν ψαλμάτων τῶν καλῶν καὶ καλλικέλαδων Κοζανιτῶν ψαλτῶν, ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμα του ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι.

Χθὲς καὶ σήμερα, τὸ εὐλογητικὸ καὶ ἁγιαστικὸ χέρι τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου ὑψώθηκε καὶ εὐλόγησε τὰ πάντα γύρωθέ του, κι᾽ ὁ κόσμος ὅλος ἱλαρώθηκε κι᾽ ὁ τόπος μὲ τὴν καλοκαιρινὴ βροχή, χθὲς καὶ σήμερα τέτοια ὥρα, ἀπέδωσε ὀσμὴν εὐωδίας τῆς πολυποίκιλης καὶ παντοδαπῆς βλαστήσεως, καὶ ὀσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς.

Χθὲς καὶ σήμερα, οἱ Ἄρχοντες τοῦ τόπου, οἱ πολιτικοὶ καὶ οἱ στρατιωτικοί, καὶ οἱ ποιμένες καὶ ἐκπαιδευτικοί, ντυμένοι ὅλοι τὰ καλά τους, ἦταν παντοῦ παρόντες σὲ ἔκφραση χαρᾶς καὶ σὲ ἔνδειξη τιμῆς.

Καὶ ἀπόψε ἐδῶ, πάλι συνάχθηκαν πολλοί, στὸ κάλεσμα μιᾶς μνήμης ἄσβεστης· τῆς μνήμης τοῦ μακαριστοῦ Δεσπότου, τοῦ Γέροντος Διονυσίου Λ. Ψαριανοῦ, ποὺ ποίμανε αὐτὴν τὴν ἐπαρχία ἐπὶ σαράντα χρόνια. Καὶ ἱερούργησε ὁ Δεσπότης αὐτός, καὶ ἐλάλησε, καὶ εὐλόγησε, καὶ περπάτησε ὅλον τὸν τόπο, καὶ ἀγάπησε ὅλον τὸν κόσμο ἐδῶ, καὶ ἀγαπήθηκε ἀπ᾽ τὸν κόσμον ὅλο. Κι᾽ ἔπραξε πολλὰ ἄλλα, ἐθνικῆς σημασίας ἔργα. Γιὰ ὅλα τ᾽ ἄλλα ἄλλοι καὶ σὲ ἄλλη εὐκαιρία εἶπαν καὶ ἔγραψαν καὶ θὰ ποῦν καὶ θὰ γράψουν ἀκόμα. Ἕνα ἀπὸ αὐτά, ποὺ εἶναι ἔργο ζωῆς, εἶναι τὸ ἔργο τῆς καταγραφῆς καὶ μεταγραφῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων σὲ διπλῆ παρασημαντική· τὴν πατρώα ἑλληνικὴ-βυζαντινὴ σημειογραφία καὶ τὸ εὐρωπαϊκὸ πεντάγραμμο. Κι᾽ ἔλαχε σὲ μένα, ὡς πρῶτο του συνεργάτη στὸ Ἵδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, ἀπ᾽ τὴν ἵδρυσή του, τὸ 1970, νὰ πλέξω ἕναν μακαρισμὸ καὶ νὰ ἱστορήσω τὸ πρᾶγμα· γιὰ νὰ φανεῖ, καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο, καλύτερα καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀντιπληρωμὴ τῶν Κοζανιτῶν.

Ὁ τίτλος τῆς ὁμιλίας μου, τὴν εὔσημη αὐτὴ ὥρα ἀπόψε ἐνώπιόν σας, εἶναι *«μέλημα καὶ θέλημα ἡμέρας καὶ νυκτός»*, καὶ εἶναι πρόδηλο ὅτι προέρχεται ἀπ᾽ τὶς φράσεις ποὺ θέλουν νὰ χαρακτηρίσουν τὸν μακάριο ἄνδρα, στὸν περίφημο μακαρισμὸ τοῦ α΄ψαλμοῦ. Ἐκεῖ, στοὺς δύο πρώτους στίχους, διακρίνεται ὁ ΄μακάριος ἀνὴρ᾽ ἀπὸ τὸν ἀσεβῆ ἄνδρα· καὶ λέγεται γιὰ τὸν μακάριο ἄνδρα: *«ἀλλ᾽ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός»* (ψαλμ. 1, 1-3). Μὲ τὴν σκέψη μου προσκολλημένη λίγο στὸν μακαρισμό, στὴ λέξη ΄΄μακάριος΄΄, ποὺ ἀσκεῖ μιὰ γοητεία καὶ ὑποδηλώνει μιὰν ἐνδόμυχη ἀνάταση νὰ φτάσεις σ᾽ αὐτὸν τὸν ὁπωσδήποτε ὑψηλὸν ἀναβαθμὸ τῆς μακαριότητος, ποὺ στὴν κορυφαία ἔκφραση τῆς ἁγιότητος εἶναι μακαριότητα ἄληκτη, στάθηκα σ᾽ ἕναν ἄλλον μακαρισμὸ καὶ σὲ μιὰν ἄλλη ἐξίσωση, στὸ ἐρώτημα ποὺ τὸ πνεῦμα μου ἔθεσε· *«τὶς ἐστιν μακάριος;». -«Μακάριος ἄνθρωπος ὅς εὗρεν σοφίαν, καὶ θνητὸς ὅς εἶδεν φρόνησιν»* (Παροιμ. 1,5). Ἀναμφισβήτητα αὐτὸς ὁ μακαρισμὸς εἶναι εὐρύτερος, χωρὶς νὰ ἀκυρώνει τὸν προηγούμενο, ἀφοῦ ἡ σοφία καὶ ἡ φρόνηση εἶναι συστατικὰ καὶ τοῦ μακαρίου εὐσεβοῦς ἄνδρα ποὺ ἐντρυφᾶ *«ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου ἡμέρας καὶ νυκτός»*. Καὶ μετὰ ἀπ᾽αὐτὸν τὸν μακαρισμὸ τὸ πνεῦμα μου ἔστησε ἕνα διάλογο· *«καὶ τὶς ἐστιν ἄνθρωπος σοφός;». -«Ἐν γὰρ λόγῳ γνωσθήσεται σοφία καὶ παιδεία ἐν ῥήματι γλώσσης»*, κακοναρχεῖ ἡ Σοφία Σειράχ (4,24). Καὶ βέβαια ἐδῶ ὁ λόγος γιὰ τὸν ἀνθρώπινο λόγο, τὸν λόγο τοῦ σοφοῦ ἀνθρώπου καὶ ὄχι γιὰ τὸν ΄ἐν ἀρχῇ Λόγο᾽ καὶ γιὰ τὸ ΄καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος᾽. Ἡ γνώση τῆς σοφίας καὶ ἡ γνωριμία καὶ ἡ φανέρωσή της γίνεται μὲ τὸ λόγο. Ἄρα, «μακάριος ἀνὴρ ὁ σοφὸς ἄνθρωπος, ὁ λογοτέχνης, καὶ μαζὶ ὁ εὔλαλος ἤ εὔγλωττος κήρυκας τοῦ λόγου καὶ τῆς μαθήσεως, τῆς παιδείας!».

Ἡ δίπλοκη αὐτὴ ἐξίσωση τοῦ μακαρίου σοφοῦ ἀνθρώπου, ἄν δὲν εἶναι ὁλότελα λανθασμένοι οἱ συλλογισμοί μου, προσδιορίζουν τὸν πραγματικὸ ΄λογοτέχνη᾽, τὸν τεχνίτη τοῦ λόγου, τὸν συγγραφέα. «Καὶ ποιὸς, πράγματι, εἶναι λογοτέχνης ἤ συγγραφέας;» Γιὰ νὰ τὸν ἀναγνωρίσουμε δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ΄μακάριος᾽ φορέας τῆς σοφίας. Ἡ σοφία ἡ ἴδια προσδιόρισε τὴν ἀντίδοση· *«ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ, οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὑρήσουσιν»* (Παροιμ. 8,17). Ἐδῶ θαρρῶ, εἶναι ἡ ἀπαρχὴ καὶ ἡ ρίζα τῶν καλῶν· ἡ ζήτηση, ἡ ἔρευνα μὲ ἀγάπη καὶ ἀγαπητικὴ ἔφεση πρὸς τὴν σοφία γιὰ τὴν εὕρεση τῆς σοφίας, τὴν ὁποία ὕστερα μορφοποιεῖ ὁ λόγος καὶ τὴν ἐκφέρει ἡ γλῶσσα. «Μακάριος, λοιπόν, ὁ ἀγαπῶν καὶ ζητῶν καὶ

εὑρίσκων!».

Ὁ ζητῶν καὶ εὑρίσκων, γιὰ νὰ κυριολεκτήσω περὶ τὰ πανεπιστημιακά, εἶναι ὁ ἐρευνητὴς καὶ ζητητὴς τῆς ἀλήθειας, ποὺ μὲ τὴν ἔρευνα καὶ τὴν ἐντρύφηση στοὺς λόγους τῶν πρὸ αὐτοῦ πνευμάτων καὶ τῶν ὅσα αὐτοὶ ἔγραψαν καὶ αὐτὸς ἀναγινώσκει καὶ ἐρευνᾶ καὶ ἑρμηνεύει, γίνεται καὶ συγγραφέας καί, κατὰ τὸ δώρημα ἄνωθεν, καὶ λογοτέχνης καὶ εὔλαλος διδάσκαλος καὶ διδάχος. Τὸ καλὸ σύγγραμμα ἤ βιβλίο καὶ ὁ καλὸς λόγος ὡς ὁμιλία καὶ παράδοση συνεισφέρουν στὴν καλὴ αὔξηση τῆς γνώσεως, καὶ ἤ δικαίως ἐπαινοῦνται καὶ λαμβάνονται ὡς θεμέλιοι γιὰ τὴν προσωπικὴ τοῦ καθενὸς οἰκοδομή, ἤ κατακρίνονται ἴσως, πρᾶγμα ποὺ δὲν ἔχει μεγάλη σημασία. Σημασία πάντως ἔχει ἡ παρρησία καὶ ἡ φανέρωση τῆς ἀλήθειας. Ἡ ἔρευνα καὶ ἡ ζήτηση καὶ ἀναζήτηση εἶναι γιὰ τὸν ἐρευνητὴ καὶ τὸν ζητητὴ καὶ τὸν συγγραφέα «θέλημα καὶ μέλημα ἡμέρας καὶ νυκτός». Αὐτὴ ἡ νυχθήμερη ἐνασχόληση δὲν γνωρίζει κόπους, κατὰ τὸ λεγόμενο πάλι *«ὁ ὀρθρίσας πρὸς αὐτὴν (τὴν σοφίαν) οὐ κοπιάσει»* (Σοφ. Σολομ. 6,14), καὶ δὲν θέλει ἐμπόδια, ἤ μπορεῖ νὰ τὰ παραμερίζει. Καὶ γνωρίζει ὁ ἐρευνητὴς καὶ συγγραφέας ὅτι ἡ πλησμονὴ σοφίας, ποὺ ἀποκτᾶται μὲ ὀρθρισμοὺς, δηλαδὴ ξενύχτια μὲ ἔρευνα καὶ μελέτη, *«τὸν μεθύσκει ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῆς»* (Σοφ. Σειράχ 1,16). Αὐτὸ τὸ μεθύσι ἀπ᾽ τοὺς εὔχυμους καρποὺς τῆς γνώσεως εἶναι ἡ καλύτερη ἀντιπληρωμή· καὶ ὑπομένει καὶ καρτερεῖ ὁ συγγραφεὺς θερμασμένος ἀπ᾽ αὐτὴν τὴν διττὴ ἀγάπη, τῆς ἔρευνας καὶ τῆς εὐκαρπίας, γιὰ τὸ προσωπικὸ ἀλλὰ καὶ «κοινὸν ὄφελος». Κι᾽ ἐπειδὴ, πάλι, γνωρίζει, «ὁ μακάριος σοφὸς ἄνθρωπος ὁ συγγραφέας καὶ λογοτέχνης», καὶ θέλει ἡ γνώση τῆς σοφίας νὰ εἶναι ἀκόλουθη σὲ ὅλα του τὰ διαβήματα, γιὰ νὰ ὀρθοτομεῖ τὴν πορεία του, *(«ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτήν, ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς ὁδούς σου» Παροιμ. 3,6)*, θυσιάζει χρόνους νεότητος καὶ μετριάζει συζυγικὴ καὶ οἰκογενειακὴ ἀπόλαυση καὶ ἀναψυχή, σ᾽ αὐτὸν τὸν ἀλλοιώτικο ἔρωτα ποὺ ζεῖ σὲ ὅλη του τὴ ζωή, εἴτε εἶναι μονήρης καὶ ἀναχωρητής, εἴτε συζεῖ καὶ συσκηνώνει μὲ τοὺς ὑπεραγαπητούς του ἤ οἰκογενεῖς.

Καὶ εἶναι, ἀκόμα, «θέλημα καὶ μέλημα ἡμέρας καὶ νυκτὸς» καὶ ἡ ἐκδοτικὴ μέριμνα καὶ φροντίδα τῶν καρπῶν τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ λόγου καὶ ἡ διακίνησή του γιὰ τὸν πολλαπλασιασμὸ τῆς γνώσεως. Καὶ εἶναι τὰ πανεπιστήμια τοῦ κόσμου οἱ κατ᾽ ἐξοχὴν χῶροι τῆς ἔρευνας καὶ ζητήσεως τῆς ἀλήθειας, τῆς παραγωγῆς καὶ διακινήσεως τῆς γνώσεως, τῆς διδασκαλίας καὶ ἑρμηνείας ἤ ἐξηγήσεως, γιὰ νὰ «γινώσκουν οἱ ἄνθρωποι ἅ ἀναγινώσκουν». Καὶ δίπλα στὰ πανεπιστήμια οἱ παντοῖοι καὶ ποικιλώνυμοι ὀργανισμοί, καὶ τὰ πάμπολλα καὶ παμπληθῆ Κέντρα καὶ Ἱδρύματα Ἐρευνῶν, καὶ οἱ ἐκδοτικὲς ἁλυσίδες κατὰ πλημμυρίδες· μιὰ ὁλόκληρη καὶ πολυδαίδαλη καὶ ἀκατανίκητη παγκόσμια αὐτοκρατορία τῶν ἰδεῶν. Θέλω ὅμως νὰ βγῶ ἀπ᾽ τὶς ἀτραποὺς αὐτὲς καὶ τοὺς δαιδάλους ὁποὺ μὲ ὁδήγησε ἡ σκέψη μου, πρὶν ἐγερθοῦν δεινοὶ πόλεμοι ἰδεῶν. Ἐδῶ ἐνδιαφέρει ὁ καλὸς ἐκδότης, ποὺ πρέπει νὰ μακαρισθεῖ κι᾽ αὐτὸς, γιατὶ μὲ τὴν τέχνη του καὶ τὴν τεχνογνωσία, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν φροντίδα του καὶ τὴν ἔννοιά του, ἀνύσταχτη κι᾽ αὐτοῦ πολλὲς φορές, ὁλοκληρώνει τὸν στίχο τοῦ μακαρισμοῦ· «Μακάριος ἄνθρωπος ὁ σοφός, ὁ λογοτέχνης καὶ συγγραφέας, ὁ διδάχος καὶ διδάσκαλος, ὁ διαδότης καὶ ἐκδότης!». Σ᾽ αὐτὸν τὸν μακάριο ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας ταιριάζει ὁ τρίτος ψαλμικὸς στίχος τοῦ α΄ ψαλμοῦ. *«Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὁ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρυήσεται· καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ κατευοδωθήσεται».*

Φιλόμουση ὁμήγυρη·

Ἕνας ᾽μακάριος ἄνδρας, σοφὸς καὶ λογοτέχνης καὶ διδάχος καὶ ἐκδότης᾽, ὁ μακαριστὸς Γέρων, ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης κυρὸς Διονύσιος Ψαριανός, τὴν 4η Φεβρουαρίου 1970, ὡς μέλος τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐπιτροπῆς Ἑορτασμοῦ τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, συνέταξε καὶ παρουσίασε στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μία σημαντικώτατη Εἰσήγηση περὶ συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας στοὺς σχεδιαζόμενους τότε ἑορτασμοὺς μὲ δύο συγκεκριμένες Προτάσεις, καὶ μία ὑπολανθάνουσα τρίτη.

Ἡ πρώτη Πρόταση·

«Ὁ ἑορτασμὸς τῆς 150ετηρίδος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως εἶναι μία ἀρίστη εὐκαιρία διὰ τὴν σύστασιν ἑνὸς ἱδρύματος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: ΙΔΡΥΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ. Τὸ Ἵδρυμα τοῦτο θὰ εἶναι ἡ στέγη καὶ τὸ κέντρον μελέτης καὶ ἐρεύνης τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς. ...Καί, ἀφοῦ περιέγραφε ἁδρὰ τοὺς σκοποὺς καὶ τὶς ἐπιδιώξεις, κατέληγε· *Ἐπειδὴ ἡ σύστασις αὕτη καθυστέρησεν ἤδη πολὺ καὶ δὲν ὑπάρχει δικαιολογία ἀπέναντι τῶν ξένων καὶ τῶν Ἑλλήνων Βυζαντινολόγων, καὶ ἐπειδὴ ἀρίστην εὐκαιρίαν θεωροῦμεν τὸν ἑορτασμὸν τῆς 150ετηρίδος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, διὰ τοῦτο προτείνομεν τὴν σύστασιν τοῦ Ἱδρύματος τούτου».*

Τὸ Ἵδρυμα ἱδρύθηκε τότε, κατὰ τὴν πζ΄ συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς 24ης Ἰουνίου 1970, καὶ ἡ ἀγλαοκαρπία του ἔθρεψε καὶ τρέφει τὴν ἐπιστήμη τῆς Βυζαντινῆς Μουσικολογίας καὶ τὴν Ψαλτικὴ Τέχνη.

Ἡ δεύτερη πρόταση ποὺ εἶχε κάνει γιὰ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας στοὺς Ἑορτασμοὺς γιὰ τὴν ἐπέτειο τῶν ἑκατὸν πενήντα χρόνων τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἦταν ἡ ἀκόλουθη, κατὰ τὴν πρωτότυπη διατύπωσή της ἀπ᾽ τὴν γραφίδα τοῦ εἰσηγητοῦ της·

«Ὁ ἑορτασμὸς τῆς 150ετηρίδος τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 φρονοῦμεν ὡσαύτως ὅτι εἶναι ἀρίστη εὐκαιρία, εἰς προβολὴν καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος τῆς παραδόσεως τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ καὶ εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἑνότητος τοῦ Ἔθνους, εἰδικῶς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐθνικὴν μουσικὴν τῶν Ἑλλήνων, πρὸς ἔκδοσιν μιᾶς συλλογῆς ἐκλεκτῶν ἐκκλησιαστικῶν βυζαντινῶν μελωδιῶν. Ἡ ἔκδοσις αὐτὴ θὰ εἶναι τόμος 300 περίπου σελίδων (σχήματος 0,29Χ0,20), περιέχων ἕως 100 ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους ἐξ ὅλων τῶν μεγάλων ἑορτῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Οἱ ὕμνοι θὰ εἶναι παρασεσημασμένοι εἰς βυζαντινὴν καὶ εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν εἰς δύο παραλλήλους γραμμὰς καὶ θὰ συνοδεύωνται ὑπὸ φιλολογικῶν καὶ μουσικολογικῶν ἑρμηνευτικῶν σημειωμάτων, θὰ προτάσσεται δὲ ἐν ἀρχῇ τοῦ τόμου μακρὰ καὶ ἐμπεριστατωμένη εἰσαγωγὴ περὶ ἐκκλησιαστικῆς Ὑμνογραφίας καὶ τῆς βυζαντινῆς Μουσικῆς... Τὸ βιβλίον θὰ ἐκδοθῇ ὑπὸ τοῦ ὡς ἀνωτέρω ἐν τῇ Α΄προτάσει συστηθησομένου Ἱδρύματος Βυζαντινῶν Μουσικῶν Ἐρευνῶν, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ θὰ ἀνήκῃ

χορηγούσης τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ἑορτασμοῦ τῆς 150ετηρίδος τῆς Ἐθνικῆς Ἐπαναστάσεως. Τὴν ὅλην τῆς ἐκδόσεως θὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ θὰ ἐπιμεληθῇ Ἐπιτροπὴ ἐξ εἰδικῶν, ὁριζομένη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Προϋπολογίζεται ὅτι ἡ ἔκδοσις θὰ ἀπαιτήσῃ κατὰ προσέγγισιν 250.000 δρχ. Εἰς τὴν δαπάνην ταύτην δὲν συμπεριλαμβάνεται ἀμοιβὴ τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς καταρτισμοῦ καὶ ἐκδόσεως τοῦ τόμου, τὰ ὁποῖα θὰ ἐργασθοῦν ἐθελοντικῶς καὶ τιμητικῶς».

Τὸν ἐρχόμενο χρόνο, 1971, ὁ Δεσπότης μας, ἑτοίμασε τὸν Πρόλογο τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, τοῦ *"μεγάλου τόμου, ἐκ 300 σελίδων περιέχοντος 100 περίπου ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους εἰς παράλληλον Βυζαντινὴν καὶ Εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικὴν γραφήν"*, καὶ ἴσως τότε ἄρχισε νὰ διατυπώνει τὶς ἀρκτικὲς φράσεις μιᾶς μεγάλης Εἰσαγωγῆς, μιᾶς *"μακρᾶς καὶ ἐμπεριστατωμένης εἰσαγωγῆς περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογραφίας καὶ τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς"*, ὅπως τὴν ὑπολόγιζε καὶ τὴν προανήγγειλε ἤδη στὴν δεύτερη πρότασή του.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἐπίσημα καὶ μαρτυρημένα ἱστορικὰ γεγονότα, ἄγνωστα ἴσως, στὸ εὐρύτερο κοινό, σχετικὰ μὲ τὶς μεγαλειώδεις προτάσεις ὡς συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στοὺς ἐθνικοὺς ἑορτασμοὺς τῆς Παλιγγενεσίας. Εἶναι προφανὲς, ἀπὸ ὅσα μὲ ἀκρίβεια λέγονται στὰ τρία αὐτὰ κείμενα –δηλαδὴ τὴν Εἰσήγηση, τὸν Πρόλογο καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς Εἰσαγωγῆς, ὅτι εἰδικότερα τὸ θέμα τῆς καταρτίσεως μιᾶς συλλογῆς ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων καὶ ἐκδόσεώς τους σὲ διπλῆ παρασημαντική, τὴν βυζαντινὴ καὶ τὴν εὐρωπαϊκή, ἦταν γιὰ τὸν μουσικολογιώτατο ἐπίσκοπο Διονύσιο Λ. Ψαριανό –Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης' ἡ ἀνύσταχτη ἔγνοια γιὰ τὴν μουσική, τὴν 'ψαλμωδία' ὅπως λέγει, τῆς ὀρθόδοξης θείας λατρείας.

Τὸ θέμα πράγματι εἶναι μεγάλο καὶ ἀπασχόλησε τὸν δεσπότη ἀπ' τὴν ἀρχὴ τῆς συλλήψεως τῆς ἰδέας αὐτῆς μέχρι τὴν μακαρία τελευτή του, κατὰ τὶς τρεῖς βασικὲς διαστάσεις· τὴν ἐκλογὴ καὶ κατάταξη τῶν ὕμνων κατὰ τὰ τρία Γένη μελοποιίας (τὸ Εἱρμολογικό, τὸ Στιχηραρικὸ καὶ τὸ Παπαδικό), τὴν καταγραφὴ στὴ βυζαντινὴ σημειογραφία, κατὰ 'ἡμέτερη διασκευὴ' σὲ πολλὰ σημεῖα, μὲ τὴν ἀντίστοιχη μεταγραφὴ στὸ πεντάγραμμο, καὶ τὴν μορφὴ τοῦ κειμένου τῶν ὕμνων, δηλαδὴ μὲ τονισμὸ ἤ χωρὶς τονισμό, μὲ μεταγραφὴ τοῦ ἑλληνικοῦ πάντοτε κειμένου μὲ λατινικοὺς χαρακτῆρες ἤ μή, καὶ κάτω ἀπ' τὸ πεντάγραμμο, - καὶ μὲ ποιὰ μορφή, ἤ ὄχι. Γιὰ τὶς τρεῖς αὐτὲς παραμέτρους ὑπάρχουν πολλὰ κατὰ καιροὺς σημειώματα τοῦ δεσπότη.

Τὰ περισσότερα καὶ σημαντικώτερα ἀπ' αὐτὰ τὰ σημειώματα ἀνάγονται στὸ ἔτος 1957. Ἡ ἀρχαιότερη χρονολογικὴ μνεία ἀπαντᾶ στὸ τέλος τοῦ τροπαρίου, σὲ ἀργὸ μέλος, «Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται», ὁ Ρωγῶν Διονύσιος, 20 III '57. Τότε, ἀπ' τὸ 1952, αὐτὸς ὁ ξακουστὸς 'Ρωγῶν Διονύσιος', βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ ἀπὸ Ἰωαννίνων Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος. Τὸ τρίτο δεκαήμερο ἐκείνου τοῦ Μαρτίου σημείωσε καὶ ἄλλες ἕξι ἡμερομηνίες, ποὺ ἀφοροῦν στὴν καταγραφὴ-μεταγραφή, μὲ πολλὲς χρησιμώτατες σημειώσεις, τῆς Ἀκολουθίας τῆς Μ. Δευτέρας. Ἡ ἐνασχόληση αὐτὴ τοῦ ἀποσυρθέντος τότε καὶ ἡσυχάζοντος Ἐπισκόπου Ρωγῶν ἴσως ἦταν τὸ ἁρμοδιώτερο λάλημα τῆς ψυχῆς του, τῆς ἀηδόνος ποὺ κελαηδεῖ «εἰς ἐρημίαν».

Τὸ ὑλικὸ ποὺ κατέλιπε ὁ μακαριστὸς δεσπότης εἶναι μεγάλο καὶ ἀφορᾶ σὲ μιὰ μεγάλη χρονικὴ περίοδο· ἀπ' τὸ 1957 ἕως τὸ 1976 βασικά, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλη τὴν μεταγενέστερη μέχρι τὸν θάνατό του περίοδο, τὸ 1997. Ἡ αὐταδέλφη τοῦ δεσπότη κυρία Στέλλα Δημοπούλου, μὲ περισσὴ φροντίδα συνέλεξε ὅλα τὰ μουσικὰ κατάλοιπα, καὶ κατὰ τὴ φάση τῆς ἑτοιμασίας γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ βιβλίου, εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ τὰ θέσει στὴ διάθεση τῆς ἔρευνας γιὰ τὴν εὐπρόσωπη παρουσίασή τους. Τὰ μουσικὰ αὐτὰ χειρόγραφα εἶναι ὅλα ὁμοιόμορφα μονόφυλλα. Γιὰ τὸν σκοπὸ τῆς καταγραφῆς τῶν μελῶν σὲ διπλῆ παρασημαντικὴ ὁ δεσπότης φρόντισε, μᾶλλον τότε τὸ 1957, καὶ τύπωσε ἕναν μεγάλο ἀριθμὸ φύλλων, διαστάσεων 30 X 21, μὲ χαραγμένες ἕξι ἑνότητες γιὰ διπλῆ σημειογραφικὴ καταγραφή, στὴν κάθε ὄψη τοῦ φύλλου· ἐπάνω ἀχνὴ διακεκομμένη γραμμή, γιὰ τὴν βυζαντινὴ σημειογραφία, καὶ ὑποκάτω, μετὰ ἕνα κενὸ προορισμένο γιὰ τὸ κείμενο τῶν ὕμνων, πεντάγραμμο. Ἀριστερά, οἱ δυὸ αὐτὲς χαράξεις γιὰ τὴν διπλῆ παρασημαντική, ἑνώνονται μὲ μιὰ μαύρη κάθετη γραμμή. Στὰ ἐκτενῆ *Προλεγόμενα ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως*, ποίημα τῆς ταπεινότητός μου, 90 σελίδες, περιέχεται καὶ μιὰ 'μικρὴ χρονογραφία', γιὰ τὴν μορφὴ τῶν μονοφύλλων αὐτῶν χειρογράφων τοῦ δεσπότη καὶ τὶς προσπάθειες γιὰ τὴν ἔκδοσή τους, ἡ ὁποία, θαρρῶ, εἶναι ἕνα καλὸ ἐντρύφημα ἀπὸ μόνη της.

Γιὰ πολλοὺς πραγματικοὺς λόγους, κυρίως τυπογραφικῆς ἀνυπέρβλητης τότε δυσκολίας τοῦ ἐγχειρήματος, ἀλλὰ καὶ γιὰ λόγους οἰκονομικῆς δυσπραγίας, ἡ ἔκδοση δὲν εὐοδώθηκε γιὰ τοὺς ἑορτασμοὺς τοῦ 1971, οὔτε καὶ ἀργότερα, τὸ 1975, ποὺ μοῦ ἀνέθεσε νὰ γράψω ἐγὼ τὴν Εἰσαγωγή, πρᾶγμα ποὺ ἔκανα τὸν μῆνα Ἀπρίλιο τότε, γιὰ νὰ μείνει αὐτὸ τὸ κείμενό μου ἀδημοσίευτο μέχρι τώρα, ὡς συνοδευτικὸ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου. Καὶ πάλι τὸν Αὔγουστο τοῦ 1985, στὸ «Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος *Ὑπόμνημα περὶ τῆς Θείας Λατρείας, ἤτοι περί τινων ἀναγκαίων μεταρρυθμίσεων ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἀκολουθίαις καὶ τῇ Θ. Λειτουργίᾳ*», ἡ πικρία καὶ ἡ ἀπογοήτευση τοῦ Γέροντος Μητροπολίτου, γιὰ τὸ προκείμενο θέμα, εἶχαν ξεχειλίσει καὶ χύθηκαν στὶς ἀκόλουθες γραμμές· «*Δυστυχῶς ἡ ἔκδοση τοῦ τόμου αὐτοῦ σκοντάφτει ὄχι μόνο σὲ τεχνικοὺς τυπογραφικοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ στὴν ἔλλειψη χρημάτων. Δὲν εἴμαστε ἐμεῖς, ποὺ θὰ ἀνακινήσουμε τὸ θέμα τοῦ ΟΔΕΠ, ποὺ κατάντησε πιὰ ὄχι μόνο ἄλυτο πρόβλημα, ἀλλὰ καὶ σκάνδαλο γιὰ τὴν Ἐκκλησία... Ποτὲ δὲν μπόρεσε νὰ ἀνταποκριθῇ σὲ μιὰ γενναία ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ ὁποία χρειαζότανε λίγα χρήματα*».

Καὶ πέθανε ὁ δεσπότης, αἰωνία ἡ μνήμη του, καὶ τὸ ἔργο ζωῆς, τὸ σημαντικὸ μουσικὸ ἔργο τῆς παραδόσεως τῶν 100 ἤ 150 ἤ 200 ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων σὲ διπλῆ παρασημαντική, δηλαδὴ τὴν πάτρια βυζαντινὴ σημειογραφία καὶ τὸ εὐρωπαϊκὸ πεντάγραμμο, ἔμεινε ἀνέκδοτο. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ δεσπότης τὸ σφράγισε μὲ τὴν καλὴ ἐλπίδα τῆς ἐκδόσεως.

Καὶ εὐδόκησε ὁ Θεὸς καὶ ὁ μουσικώτατος Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Νικόλαος, πνευματικὸ ἀνάστημα τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου Λ. Ψαριανοῦ, τοῦ συγγραφέως τῶν μουσικῶν αὐτῶν μονοφύλλων, ἔφερε εἰσήγηση στὸ Δ.Σ. τοῦ Ἱδρύματος

Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, *«περὶ προγραμματισμοῦ ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου, μὲ περιεχόμενο ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους σὲ διπλῆ σημειογραφία: βυζαντινὴ καὶ εὐρωπαϊκή»*. Τὸ θέμα, ἀναγραμμένο ὡς τέταρτο στὴν Ἡμερησία Διάταξη τῆς συνεδριάσεως τοῦ Δ.Σ. τῆς 19ης Ἰουνίου 2001, χαιρετίσθηκε μὲ εὐφρόσυνα συναισθήματα καὶ παρουσιάστηκε στὴν συνεδρίαση ἀπ᾽ τὸν ὑποφαινόμενο Γρηγόριο Θ. Στάθη, τὸν ὁποῖο ἡ ἀγάπη καὶ ἡ φιλοφροσύνη τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, μὲ ἀνέδειξε Διευθυντὴ τοῦ Ἱδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας. Ὁ Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Νικόλαος, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Δ.Σ., εἰσηγήθηκε ἁρμοδιώτερα τὸ θέμα καὶ ἀνέφερε ὅτι «ὑπάρχει καὶ μιὰ φιλόμουση διάθεση χορηγίας γιὰ τὴν ἔκδοση αὐτὴ ἐκ μέρους τοῦ ἐλλογιμωτάτου Νομάρχου τῆς Νομαρχιακῆς Αὐτοδιοικήσεως Κοζάνης, τοῦ κ. Πασχάλη Μητλιάγκα». Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἱδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, συγκατένευσε εὐχαρίστως καὶ ἀνέφερε ὅτι «τὸ θέμα ἀποτελεῖ ἠθικὴ ἐκκρεμότητα τοῦ Ἱδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας στὴν προσφορὰ καὶ τὴν μνήμη τοῦ μακαριστοῦ πρώτου, προσωποπαγῶς, Διευθυντοῦ, τοῦ καὶ Ἱδρυτοῦ, τοῦ καλοῦ αὐτοῦ Συνοδικοῦ Ἱδρύματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Μητροπολίτου Κοζάνης κυροῦ Διουνυσίου Ψαριανοῦ», καὶ εὐλόγησε τὴν ἀπόφαση ἐκδόσεως.

Καὶ ἡ τελική, ὡστόσο, ἀποπληρωμὴ τῆς δαπάνης δὲν ἦταν καθόλου εὔκολο πρᾶγμα. Τὸ Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ, μὲ τὴν φροντίδα τοῦ πρώην Νομάρχου Κοζάνης κ. Πασχάλη Μητλιάγκα ἔταξε μὲν, δὲν ἔδωσε δὲ ὅλο τὸ ἀπαιτούμενο ποσό.Καὶ χρειάστηκε νὰ γίνει, πράγματι ΄κοζανίτικη δουλειά΄ μὲ τοὺς Κοζανίτες: τὸν Ὑπουργὸ Μακεδονίας καὶ Θράκης κ. Νικόλαο Τσιαρτσιώνη, καὶ τοὺς ἄμεσους συνεργάτες του κυρίους Θεόδωρο Γκατζόφλια καὶ Δημήτριο Ἴτσκο, τὸν Δήμαρχο Κοζάνης κ. Πάρι Κουκουλόπουλο καὶ τὸν νῦν Νομάρχη κ. Ἰορδάνη Ἀνδρεάδη, καθὼς καὶ τὸν Διευθυντὴ τοῦ Ἰνστιτούτου Βιβλίου καὶ Ἀνάγνωσης Κοζάνης κ. Κωνσταντῖνο Ντίνα, γιὰ νὰ ἐκτυπωθεῖ, βιβλιοδετηθεῖ καὶ κυκλοφορηθεῖ αὐτὸ τὸ μνημειῶδες πράγματι βιβλίο.

Τὸν εὔθετο καιρό, τὸ ἔτος 2004, ποὺ εὐδόκησε ὁ Θεὸς νὰ ρθεῖ γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ βιβλίου, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκδιδομένων ὕμνων φθάνει τὸν 183, γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ὁποιαδήποτε αὐθαίρετη στρογγυλοποίηση, ἀλλὰ κυρίως γιὰ νὰ τηρηθεῖ ἡ ἐπιθυμία τοῦ συγγραφέως, ἡ ἔκδοση νὰ εἶναι ἐπετειακή· "ἐπ᾽ εὐκαιρίᾳ [τοῦ τάδε ἔτους] τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας". Οἱ ὕμνοι καταταγμένοι μ᾽ ἐπιστημολογικὰ κριτήρια στὰ τρία Γένη τῆς βυζαντινῆς ψαλτικῆς μελοποιίας, τὸ Εἱρμολογικό, τὸ Στιχηραρικὸ καὶ τὸ Παπαδικό, εἶναι οἱ κοινότεροι καὶ ἀγαπητότεροι ὕμνοι ποὺ γνωρίζουν ἢ πρέπει νὰ γνωρίζουν οἱ ἄνθρωποι στὴν ὀρθόδοξη λατρεία, κατὰ τὴν αὐθεντικὴ μελοποίησή τους ἀπ᾽τοὺς κυριώτερους μελουργοὺς τῆς ψαλτῆς παραδόσεως. Καὶ ἐκδίδονται σὲ ξεχωριστὴ ἑνότητα, ὡς προσάρτημα, πέρα τοῦ ἀριθμοῦ 183, τὰ πρωτογραφήματα τοῦ δεσπότη τοῦ δεκαημέρου 20-30 Μαρτίου 1957, καὶ ἀφοροῦν στὴν Ἀκολουθία τῆς Μ. Δευτέρας. Κατ᾽αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ ὑπὲρ τοὺς διακόσιοι συνολικὰ ὕμνοι ἐκδίδονται καὶ ἡ πρώτη ἔμπνευση καὶ μεταγραφικὴ δημιουργία διασώζεται ἀκέραιη, καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ δεσπότη γιὰ ἐπετειακὴ ἔκδοση ἐκπληρώνεται.

Καὶ πρόκειται γιὰ ἕναν ἐκδοτικὸ ἆθλο –κι᾽ἄς μὴ θεωρηθεῖ καύχηση-, τὸν ὁποῖο κατορθώσαμε· ὁ κράτιστος τυπογράφος καὶ φίλος Ἰωάννης Σούκης, οἱ ἐπιμελητὲς καὶ διορθωτὲς τῶν δοκιμίων, ἀγαπητότατοι μαθητὲς μου διδάκτορες Δημήτριος Μπαλαγεῶργος καὶ Γρηγόριος Ἀναστασίου, καὶ ἡ ταπεινότης μου. Ἡ ταυτόχρονη ἠλεκτρονικὴ στοιχειοθεσία σὲ διπλῆ παράλληλη παρασημαντική, δηλαδὴ τὴν Ἑλληνικὴ Βυζαντινὴ Σημειογραφία καὶ τὸ Εὐρωπαϊκὸ Πεντάγραμμο, καὶ ἡ δίχρωμη ἐκτύπωσή της, μαύρη-κόκκινη, ὅπως εἶναι ἡ χιλιόχρονη παράδοση τῆς κάλλιστης αὐτῆς χειροτεχνίας τῶν ποιημάτων τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης σὲ ὑπὲρ τοὺς 7.000 μουσικοὺς κώδικες, καθὼς καὶ ἡ πλαισίωση τοῦ μουσικοῦ αὐτοῦ ἔργου μὲ ἁρμόδια Εἰσαγωγὴ ἀλλὰ καὶ μὲ ἐκτενῆ Προλεγόμενα, ὅπου μὲ ἐπιστημολογικὴ καὶ κριτικὴ διάθεση λέγονται ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὴ δημιουργία καὶ παράδοση αὐτοῦ τοῦ ἔργου ζωῆς τοῦ μουσικωτάτου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου Λ. Ψαριανοῦ, ἀλλὰ καὶ σχετικὰ μὲ τὴν ἀντιμετώπιση ὅλων τῶν ἐκδοτικῶν θεμάτων καὶ τὴν τελικὴ μορφή, καθιστοῦν τὴν ἔκδοση αὐτὴ ἐξαίρετο ἐθνικὸ γεγονός, ἱκανὸ νὰ παραβληθεῖ διεθνῶς καὶ νὰ πρωτεύσει. Καὶ τῷ Θεῷ χάρις.

Εἶπα, μόλις πρὸ ὀλίγου, ὅτι στὴν *Εἰσαγωγὴ* καὶ στὰ *Προλεγόμενα* λέγονται καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ ἐπιστημολογικὰ καὶ μὲ κριτικὴ διάθεση. Θέλω νὰ σᾶς ἀναφέρω ὅτι τὸ θέμα τῆς Εἰσαγωγῆς εἶναι " Ἡ Βυζαντινὴ Σημειογραφία καὶ αἱ γενόμεναι μεταγραφαί της", ὅπου γίνεται τεκμηριωμένη ἱστορικὴ ἀναδρομὴ καὶ προσφέρεται καὶ πίνακας τῶν κυριωτέρων ἑρμηνευτικῶν μορφωμάτων ποὺ ἡ δυναμικὴ τῆς βυζαντινῆς σημειογραφίας ὑπαγορεύει, σὲ διπλῆ παρασημαντική: καταγραφὴ αὐτῶν τῶν ἑρμηνειῶν ἢ ἐξηγήσεων μὲ τὴν βυζαντινὴ σημειογραφία καὶ μεταγραφή τους σὲ νότες πενταγράμμου. Στὰ Προλεγόμενα καὶ σὲ δύο καὶ τρεῖς ἐπὶ μέρους παραγράφους ἀναλύονται αὐτὲς οἱ δύο διαστάσεις, δηλαδὴ ἡ καταγραφὴ καὶ μεταγραφὴ τῶν ὕμνων, μὲ πολλὰ παραδείγματα ἀπ᾽ τὰ ἴδια τὰ μονόφυλλα χειρόγραφα τοῦ Δεσπότου. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο τὸ βιβλίο προσλαμβάνει ἐκπαιδευτικὸ μουσικὸ χαρακτῆρα σὲ ἕνα πολὺ ὑψηλὸ ἀναβαθμὸ θέασης καὶ θεωρήσεως τῶν δύο σημειογραφιῶν, ἀφοῦ τὸ πρᾶγμα ἐρευνᾶται μὲ πᾶσα σοβαρότητα καὶ συναίσθηση τῶν δυσκολιῶν, ὅπως ὑπαγορεύει ἡ ἐπιστημονικὴ γνώση σὲ βάθος καὶ πλάτος.

Καὶ ἡ ὀρθὴ προσέγγιση τοῦ προκειμένου θέματος, δηλαδὴ τῆς καταγραφῆς καὶ τῆς μεταγραφῆς, προσφέρεται ὡς εὐεργεσία, κυρίως σὲ ἐκείνους ποὺ γνωρίζουν μόνο τὴν παρασημαντικὴ πενταγράμμου, καὶ στὴν Ἑλλάδα, - οἱ μουσικοὶ ἐκπαιδευτικοὶ στὴν πλειονότητά τους-, καὶ στὶς ὁμόδοξες χῶρες, καὶ στὶς χῶρες ὅπου διαδίδεται ἱεραποστολικὰ ἡ Ὀρθοδοξία, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλον τὸν κόσμο τῆς καλῆς θελήσεως, ποὺ θέλουν νὰ προσεγγίσουν τοὺς ἑλληνικοὺς ὕμνους τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας, ποὺ κοινὰ ὅλοι λέμε 'Βυζαντινὴ Μουσική'. Καὶ ἴσως τώρα καταλαβαίνετε τὴν μεγάλη –τὴν μέγιστη σημασία ποὺ ἔχει αὐτὸ τὸ βιβλίο, πρωτοπορειακὸ καὶ μοναδικὸ στὸ εἶδος του παγκοσμίως, καὶ τὸ μεγάλο ὄφελος ποὺ προκύπτει ἀπ᾽ τὴν ἔκδοση αὐτή. Καὶ γι᾽ αὐτὸν τὸν λόγο, τῷ Θεῷ χάρις.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

Παρουσίαση τοῦ τόμου "183 Ἐκκλησιαστικοὶ Ὕμνοι" τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου, ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

Ἀγαπητοί μου,

Ἡ χάρις καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Ἁγίου Θεοῦ καὶ τὸ ὀφειλόμενο χρέος μας ἔναντι τῆς μνήμης ἑνὸς σεμνοῦ, πεπαιδευμένου, λογίου καὶ ἐξαιρέτου Ἱεράρχου τῆς Ἐκκλησίας μας, τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου, συγκάλεσαν τὴν Ἐκκλησιαστικὴ καὶ φιλόμουση σημερινὴ σύναξη. Καὶ ἡ σύναξη αὐτὴ πραγματοποιεῖται ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπισήμου παρουσιάσεως τοῦ ὀγκώδους μουσικολογικοῦ ἔργου του μὲ τίτλο «183 Ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι εἰς Βυζαντινὴν καὶ Εὐρωπαϊκὴν παρασημαντικήν», τὸ ὁποῖο, μὲ δίκαιη ὑπερηφάνεια, τὸ Ἵδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προσφέρει στὴν Ἐκκλησιαστικὴ ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικὴ – μουσικὴ κοινότητα, ἱκανοποιώντας, ἔστω καὶ τώρα, τὸν δικό του ἱερὸ πόθο νὰ δεῖ αὐτὸ τὸ ἔργο ζωῆς, ποὺ μὲ εὐλάβεια καὶ εὐθύνη συνέθεσε, τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας. Ἡ δίκαιη κατὰ ταῦτα ἱκανοποίησή μας ἀπὸ τὴν τύποις ἔκδοση τοῦ μνημονευθέντος μουσικολογικοῦ ἔργου, ἐπαυξάνεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ παρουσίαση τοῦ ἐκδοτικοῦ αὐτοῦ ἄθλου λαμβάνει χῶραν σήμερα καὶ στὴν πρωτεύουσα αὐτὴ τῆς Δυτ. Μακεδονίας τὴν περιάκουστη πόλη τῆς Κοζάνης, ἡ ὁποία εὐμοίρησε νὰ ἔχει ἐπὶ ὁλόκληρη σχεδὸν 40ετία Ποιμένα καὶ Πατέρα καὶ Ἐπίσκοπόν της τὸν ἀοίδιμον Διονύσιον, ὁ ὁποῖος τὴν ἀγάπησε καὶ ἀγαπήθηκε ἀπ' αὐτὴν καὶ τοὺς ἁπανταχοῦ φιλογενεῖς Κοζανίτες, ποὺ περιέβαλαν μὲ τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν πρέπουσα τιμὴ τὸν μακαριστὸ Ἐπίσκοπό τους, λαμπρὸ σέμνημα τῆς Ἐκκλησίας μας. Γι' αὐτὸ καὶ ἐκφράζω καὶ ἐγὼ τὴ μεγάλη μου χαρὰ ποὺ βρίσκομαι, μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ γεγονότος τῆς παρουσίασης τοῦ τόμου, ἀνάμεσά σας καὶ εὐχαριστῶ καὶ τὸν Σεβ. Ποιμενάρχη σας κ. Παῦλο καὶ τὸν ἐντιμότατο Δήμαρχό σας κ. Πάρι Κουκουλόπουλο γιὰ τὴν εὐγενικὴ πρόσκληση πού μου ἀπηύθυναν καὶ τὴν ὁποίαν ἀσμένως ἀποδέχθηκα, θεωρώντας ὅτι εἶχα χρέος καὶ ὀφειλὴν νὰ εἶμαι παρὼν στὴν ἐκδήλωση αὐτή. Ἀλλὰ καὶ ὅλους ἐσὰς εὐχαριστῶ, ποὺ κατακλύζετε τὴν αἴθουσα αὐτή, ἐπειδὴ μὲ τὴν παρουσία σας τιμᾶτε τὸν ἀείμνηστο Διονύσιο, ἀλλὰ καὶ ἀποδεικνύετε ὅτι ἀγαπᾶτε καὶ σέβεσθε καὶ τὴν Ἐκκλησία σας καὶ τοὺς Ποιμένες σας. Ἡ μορφὴ καὶ ἡ προσωπικότητα τοῦ ἀειμνήστου Γέροντος Μητροπολίτου Διονυσίου, ἀνακαλεῖται πάντοτε στὴ σκέψη ὅλων μας ὅταν ἀναζητεῖται στηριγμός, ἀταλάντευτο ὅριο εὐθυκρισίας, ἀκριβὲς πρότυπο καὶ ὑπόδειγμα κατὰ Χριστὸν σοφίας, κανόνας ποιμαντικῆς διακονίας, τύπος λειτουργικῆς ἀκριβείας, ἀλλὰ καὶ πνεῦμα τόλμης, μὲ τὴν ἀνάληψη καινοτόμων πρωτοβουλιῶν στὰ πλαίσια τῆς λειτουργικῆς διαδικασίας. Ὁ Γέρων Διονύσιος συνδύαζε τὴν ἀπαράμιλλη πιστότητα στὰ κελεύσματα καὶ στὶς ὑποδείξεις τῆς παραδόσεως, μὲ τὴν ἱκανότητα νὰ ὑπερβαίνει τοὺς νεκροὺς τύπους διακονώντας τὴν οὐσία τῆς ὀρθόδοξης Λειτουργικῆς ζωῆς, ἀκολουθώντας τὸ παράδειγμα τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι πάντοτε ἔβρισκαν τρόπους

προκειμένου νὰ διατηροῦν τὴν παράδοση ζωντανὴ καὶ ἐπίκαιρη, φορέα ὑγιῶν κανόνων καὶ προτύπων καὶ ὄχι νεκροταφεῖο ἀναμνήσεων μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς, ὡραίας μέν, ἀλλὰ νεκρῆς. Τὰ παραπάνω ἀναφέραμε γιατί εἶναι εὔλογο νὰ ἀναρωτηθεῖ κανείς, ποιὸς λόγος ὑπῆρχε, ἕνας ἱεράρχης τοῦ κύρους, τῆς αὐστηρότητος καὶ τοῦ βεληνεκοῦς τοῦ Κοζάνης Διονυσίου νὰ μεταγράψει στὴν εὐρωπαϊκὴ παρασημαντικὴ πλειάδα ὕμνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι εἶναι εὐρύτατα διαδεδομένοι μὲ τὴν γνωστὴ καὶ ἐξαιρετικὴ Βυζαντινὴ μουσικὴ παρασημαντικὴ ἐπένδυση; Ποιὸς λόγος ὑπῆρχε νὰ διακινδυνεύσει νὰ χαρακτηριστεῖ «νεωτεριστὴς ἢ καὶ ἐπιλήσμων τῶν πατρώων καὶ ἱερῶν παραδόσεων» ἀπὸ τοὺς αὐτόκλητους «ἀμύντορες» καὶ αὐτοπροσδιοριζόμενους «προστάτες» τῆς γνήσιας λειτουργικῆς μας πραγματικότητας; Τὴν ἀπάντηση δίδει ὁ ἴδιος στὸν πρόλογο τοῦ ἔργου του, ὅπου ἐπισημαίνει χαρακτηριστικά: «Αἱ μελωδίαι παρασημαίνονται εἰς διπλὴν γραφήν, βυζαντινὴν καὶ εὐρωπαϊκήν, εἰς δύο παραλλήλους ὁριζοντίως γραμμάς, κατὰ τὸν καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ρουμανίας κρατήσαντα τρόπον ἐκδόσεως τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων. Ὁ λόγος εἶναι εὐνόητος, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ εἰς τὸ πεντάγραμμον μεταγραφὴ τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιαστικῶν μελωδιῶν συναντᾶ δυσκολίας. Ἀλλὰ αἱ δυσκολίαι αὗται πρέπει ὁπωσδήποτε νὰ ὑπερνικηθοῦν, διότι ἄλλως ἡ βυζαντινὴ λεγομένη μουσικὴ θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει ἄγνωστος καὶ «βιβλίον ἐσφραγισμένον σφραγίσιν ἑπτά», ὄχι μόνον εἰς τοὺς ξένους ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἡ εἰς διπλὴν γραφὴν παρασήμανσις τῶν μελωδιῶν λύει κατὰ τινα τρόπον τὸ πρόβλημα, παρέχει δὲ τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὴν δυνατότητα τῆς, διὰ συγκριτικῆς μελέτης, ἐκμαθήσεως τῆς ἐν χρήσει ἑλληνικῆς ἢ βυζαντινῆς παρασημαντικῆς». Ἡ ἐξήγηση ποὺ δίδει στὸ ἐγχείρημά του ὁ μουσικολογιώτατος Διονύσιος ἔχει δύο σκέλη. Τὸ πρῶτο εἶναι ἡ μεγάλη του ἀγάπη καὶ προσήλωση πρὸς τὴν ἐκκλησιαστική μας μουσική, τῆς ὁποίας ἀπεδείχθη περίτεχνος μύστης. Ἡ ἀγάπη του αὐτὴ τὸν ὤθησε νὰ συνθέσει λειτουργικοὺς ὕμνους, καὶ μάλιστα στὴν ὁμιλούμενη λαϊκή μας γλώσσα, τὸ δὲ μελούργημά του νὰ προσαρμόσει στὰ πλαίσια τῆς προσευχητικῆς μουσικολογικῆς μας παραδόσεως, θέλοντας νὰ συμβάλει στὴν ὑπογράμμιση τοῦ βυζαντινοῦ μέλους, ὡς χορικοῦ ἄσματος γιὰ λατρευτικὴ χρήση. Ἡ ἀγάπη τοῦ αὐτὴ πρὸς τὰ βυζαντινὰ μέλη τὸν ὤθησε στὴν κατὰ βάθος μελέτη των, ἀπαύγασμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ ἔντεχνη κατάθεση τῆς ἐμπειρίας του στοὺς 183 ὕμνους, ποὺ περιέχονται στὸν ἐκδοθέντα τόμον, μὲ μία μοναδικὴ ἁπλότητα, ποὺ προσιδιάζει στὸ βυζαντινὸ ἐκκλησιαστικὸ μέλος. Ἔτσι συνέβαλε καὶ στὴν ἀποκάθαρση τῶν ἐκκλησιαστικῶν μελῶν ἀπὸ ἐπείσακτα στοιχεῖα, ποὺ νοθεύουν τὴν γνησιότητά των καὶ ἀναιροῦν, ἐν πολλοῖς, τὸν ἑλληνικὸ χαρακτήρα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, προσδίδοντας σ' αὐτὴν προέλευση εἴτε ὀθωμανική, εἴτε ἀραβοπερσική, εἴτε γενικῶς ἀνατολικὴ ἢ μᾶλλον ἀνατολίτικη.

Τὸ δεύτερο σκέλος εἶναι ἡ ἐπιθυμία του νὰ γίνουν τὰ βυζαντινὰ μέλη κτῆμα καὶ πολλῶν ἄλλων ἀνθρώπων τῆς μουσικῆς τέχνης, ποὺ δὲν γνωρίζουν βυζαντινή μουσική. Ὁ λόγος, λοιπόν, ἦταν καὶ εἶναι καθαρὰ ποιμαντικὸς καὶ ἱεραποστολικός. Θυμίζει τὸ ἔργο τῶν Ἁγίων Ἱεραποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, τῶν Φωτιστῶν τῶν Σλάβων, οἱ ὁποῖοι δὲ δίστασαν νὰ δημιουργήσουν μιὰ νέα γλώσσα καὶ νὰ μεταφέρουν σ΄ αὐτὴ τὶς ἀλήθειες τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, προκειμένου νὰ μιλήσουν στὶς καρδιὲς τῶν Σλάβων καὶ νὰ τοὺς κατηχήσουν ἐν Χριστῷ. Ὁ Ἱεράρχης, βαθὺς γνώστης τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, τὴν ὁποία σπούδασε στὸ ἀναγνωρισμένο Ὠδεῖο «Μαντολινάτα» τῶν Ἀθηνῶν στὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ ΄30, ἀγωνιοῦσε γιὰ τὴ δυνατότητα μετάδοσης ἀλλὰ καὶ ἐκμάθησής της, τόσο ἀπὸ τοὺς ἐν Ἑλλάδι μύστες τῆς Μουσικῆς τέχνης, ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προερχομένους ἐραστὲς τῆς μουσικῆς μας παράδοσης.

Θεωροῦσε, καὶ ἐν μέρει εἶχε δίκιο, ὅτι ὁ δυσνόητος καὶ δύσκαμπτος, ὅσο, ὅμως καὶ εὐφυής, τρόπος γραφῆς τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς θὰ ἀποτελοῦσε ἀνυπέρβλητο ἐμπόδιο σὲ ἀνθρώπους ποὺ σπούδαζαν καὶ ζοῦσαν τὴ μουσικὴ μέσα ἀπὸ τὸ πεντάγραμμο. Ἀμετάβλητα σταθερὸς στὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ εἶναι λειτουργική, ἑπομένως, ἐντός τῆς Θείας Λατρείας πρέπει νὰ ἀποδίδεται αὐθεντικὰ καὶ γνήσια, δὲ λησμονοῦσε ὅτι εἶναι παράλληλα καὶ τέχνη μέτοχοι τῆς ὁποίας δικαιοῦνται νὰ εἶναι οἱ πάντες, εἴτε εἶναι Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, εἴτε ὄχι, εἴτε τὴν προσεγγίζουν λειτουργικά, εἴτε ἐπιστημονικά. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ φιλόμουσο κοινό, ὁ Ἱεράρχης ἄνοιξε ἕνα παράθυρο γνώσης καὶ τοῦ προσέφερε τὴ δυνατότητα, διὰ τοῦ πενταγράμμου καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς σημειογραφίας, νὰ προσεγγίσει τὸν πολύτιμο μαργαρίτη τῆς Ὀρθοδόξου ὑμνογραφίας, νὰ γίνει μέτοχος τῆς ὑπέρλογης ἔμπνευσης τῶν μεγάλων Ἁγίων καὶ συγχρόνων ὑμνογράφων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ νὰ γευθεῖ τὸ μεγαλεῖο τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τὸ ὁποῖο, ὑπὸ ἄλλες συνθῆκες, θὰ τοῦ ἦταν παντελῶς ξένο. Τοῦ ἔδωσε, ὅμως, τὴν δυνατότητα νὰ καταλάβει καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Βυζαντινῆς σημειογραφίας, διδάσκοντας ὅτι ἡ τέχνη τοῦ Δαμασκηνοῦ δὲ μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ ἐπακριβῶς ἀπὸ κανένα μουσικὸ ἐργαλεῖο τῆς κοσμικῆς μουσικῆς κληρονομιᾶς, παρὰ μόνο ἀπὸ τὸ Θεία ἐμπνεύσει δημιουργηθὲν ἀνθρώπινο λαρύγγι.

Ἀξίζει, ὅμως, πέραν τοῦ μεγαλειώδους ἐπιστημονικοῦ ἔργου τὸ ὁποῖο καταγράφεται στὸν σήμερα παρουσιαζόμενο τόμο, νὰ σταθοῦμε εὐλαβικὰ καὶ μὲ διάθεση προβληματισμοῦ καὶ στὸ ὑπόμνημα τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Διονυσίου, τὸ ὁποῖο ἀπέστειλε εἴκοσι καὶ πλέον χρόνια πρὶν στὴ Ἱερὰ Σύνοδο, μὲ τίτλο «Περὶ τῆς Θείας Λατρείας ἤτοι περὶ τινων ἀναγκαίων μεταρρυθμίσεων ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἀκολουθίαις καὶ τὴ Θ. Λειτουργία». Στὸν πρόλογο τοῦ ὑπομνήματος, τὸ ὁποῖο δημοσιεύεται στὸ βιβλίο, ὁ μεγάλος καὶ τολμηρὸς Ἱεράρχης ἔγραφε: «Νομίζομε πὼς ὅσα θίγονται στὸ ὑπόμνημα εἶναι πράγματα ποὺ δὲν μποροῦμε νὰ τὰ προσπεράσουμε ἀπαρατήρητα. Περιμένουμε πὼς θὰ ὑπάρξουν ἀντιρρήσεις καὶ ἐπιφυλάξεις καὶ ἀλλοίμονο ἂν δὲν ὑπάρξουν, ἀλλὰ θὰ τὸ θεωρήσουμε μεγάλη ἐπιτυχία στὴν προσπάθειά μας, νὰ ἀρχίσει καλόπιστος διάλογος ἐπάνω στὰ θέματα ποὺ θίγονται. Πενήντα καὶ ἕνα χρόνια στὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας, ἡ πείρα μᾶς δίδαξε ὅτι δὲ μποροῦμε νὰ ἀγνοοῦμε τὸ πνεῦμα καὶ τὶς ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων τοῦ καιροῦ μας, ὄχι γιὰ ν' ἀρνηθοῦμε τὴν πίστη καὶ τὴν τάξη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ γιὰ νὰ τοὺς πλησιάσουμε. Ἡ προσέγγιση τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἡ μεγάλη ἀνάγκη τοῦ καιροῦ μας». Αὐτὴ ἡ προσέγγιση εἶναι ὁ ἱερὸς σκοπὸς τῆς διακονίας μας καὶ σήμερα στὴν Ἐκκλησία, καθὼς φαντάζει ὑπὲρ ποτε καὶ ἄλλοτε ἀναγκαία καὶ ἐπιβεβλημένη. Καὶ αὐτὴ ἡ προσέγγιση ὀφείλει νὰ γίνεται μὲ σύγχρονα μέσα, μὲ ἐπίκαιρη γλώσσα, μὲ καινοτόμες πρωτοβουλίες, μὲ ρήξεις καὶ τομές, ἀπέναντι στὶς δύσκαμπτες, στεῖρες καὶ μονόχνοτες δυνάμεις τοῦ «οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ζήλου», οἱ ὁποῖες δὲ μποροῦν νὰ κοιτάξουν κατάματα τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες τοῦ λαοῦ μας ποὺ ζητᾶ πολὺ ἁπλὰ ἀπὸ τοὺς ποιμένες του νὰ ζοῦμε στὴν ἐποχή μας καὶ ὄχι στὸ χθές. Οἱ ἐπισημάνσεις αὐτές, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν σκέψη καὶ τὴ γραφίδα ἑνὸς σοφοῦ καὶ παραδοσιακοῦ Ἱεράρχη τῆς ἐποχῆς μας, προσδιορίζουν καὶ τὰ πλαίσια τῶν πρωτοβουλιῶν ποὺ πρέπει νὰ ἀναληφθοῦν ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία γιὰ τὴ λεγόμενη «λειτουργικὴ ἀναγέννηση». Ὁ ἀρχαῖοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐδίδαξαν ὅτι ἡ παράδοση δὲν εἶναι στατικὸ μέγεθος καὶ ὅτι ἑπομένως μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ γίνεται θεμέλιο καὶ βάση γιὰ ἀναγεννητικὲς προϋποθέσεις στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, πλὴν τῶν δογμάτων. Παραδοσιακὸς ἦταν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὅταν συνέτεμνε τὴν Θ. Λειτουργίαν τοῦ Μ. Βασιλείου. Παραδοσιακὸς

ἦταν καὶ ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικὸς ὅταν μετεῖχε τοῦ διαλόγου μὲ τοὺς λατίνους. Παραδοσιακὸς ἦταν ὁ ἱερὸς Φώτιος, ὅταν ἐδέχετο ἀθρόον τὶς χειροτονίες σὲ ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς Ἱεροσύνης ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος. Παραδοσιακὸς ἦταν ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, ὅταν ἔθετε τὴν σωτηρία καὶ τὴν ἐλευθερία τοῦ ὑπόδουλου ἔθνους μας σὲ πρώτη προτεραιότητα. Παραδοσιακὴ ἦταν ἡ Ἐκκλησία ὅταν ὕψωνε τὸ τέμπλο καὶ ἀπέκρυβε ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν πιστῶν της τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Παραδοσιακὴ ἦταν ἡ Ἐκκλησία ὅταν ἀντικατέστησε στοὺς ναοὺς τοὺς λύχνους μὲ τὰ ἠλεκτρικὰ φῶτα. Παραδοσιακὴ ἦταν ἡ Ἐκκλησία ὅταν ἐπέτρεπε τὴν χρήση τοῦ ὅρκου καὶ τὴ λύση τοῦ γάμου ἀσκώντας οἰκονομίαν. Ναί, οἱ ἅγιοι μποροῦσαν νὰ διακρίνουν τὸ καιρικὸ ἀπὸ τὸ αἰώνιο, τὸ δευτερεῦον ἀπὸ τὸ πρωτεῦον, τὸν τύπο ἀπὸ τὴν οὐσία, τὸ ψεῦδος ἀπὸ τὴν ἀλήθεια, τὸν ἐκσυγχρονισμὸ ἀπὸ τὴν πτωτικότητα. Καὶ ἡ Ἐκκλησία ἡ ἴδια εἶχε τὴν ἱκανότητα κάθε φορὰ νὰ δέχεται ἢ νὰ ἀπορρίπτει, νὰ υἱοθετεῖ ἢ νὰ ἀπαρνεῖται, νὰ ἐπιβάλλει ἢ νὰ ὑποχωρεῖ στὸ πνευματικὸ συμφέρον τῶν παιδιῶν της, ἀποβλέπουσα ὄχι σὲ καιροσκοπισμοὺς καὶ ἐπιλογὲς χρησιμοθηρικὲς ἀλλὰ σωστικές. Σήμερα πολλοὶ καλύπτονται πίσω ἀπὸ τὸ παραπέτασμα τῆς παραδοσιακότητος γιὰ νὰ ἀπορρίψουν ἀσυζητητὶ κάθε νέα καὶ ὑπεύθυνη πρωτοβουλία. Εἶναι τῆς ἀρχῆς «μὴ θίγε τὰ καλῶς κείμενα» ἢ «τὰ κακῶς εὖ κείμενα». Ὁ ἀείμνηστος Διονύσιος, παραστατικὸς ὁ ἴδιος καὶ σοβαρός, ἐν τούτοις ἐτόλμα νὰ εἰσηγεῖται καὶ νὰ ὑλοποιεῖ ἀνατροπὲς καὶ ρήξεις, τῶν ὁποίων ἐπίστευε ἀναγκαίων μεταρρυθμίσεων. Οἱ μεμψιμοιροῦντες δὲν θὰ παύσουν ποτὲ νὰ ὑπάρχουν. Καθῆκον ὅμως τῶν γνησίων ποιμένων εἶναι νὰ πείθουν τοὺς καλῆς πίστεως ἀνθρώπους γιὰ τὴν ὀρθότητα τῶν μέτρων ποὺ εἰσηγοῦνται καὶ νὰ τολμοῦν σὲ πρωτοβουλίες ποὺ ἀνταποκρίνονται στὶς ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς χωρὶς νὰ θίγουν τὸν πυρήνα τῆς πίστεως. Κλείνοντας τὴν σύντομη αὐτὴ εἰσήγησή μου, θεωρῶ χρέος νὰ εὐχαριστήσω καὶ νὰ συγχαρῶ κάποιους ἀνθρώπους ποὺ κοπίασαν καὶ μόχθησαν γιὰ νὰ ἐκδοθεῖ τὸ μνημειῶδες αὐτὸ ἔργο τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Κοζάνης. Πρωτίστως, τὸν Διευθυντὴ τοῦ Ἱδρύματος Βυζαντινῆς Μουσικολογίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθ. Γρηγόριο Στάθη, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὸ ἔργο τῆς συλλογῆς, ἀναλύσεως καὶ εἰσαγωγικῆς παρουσιάσεως τῶν μουσικῶν κειμένων, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Καρπενησίου καὶ ἀγαπητὸ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸ κ. Νικόλαο, φιλόμουσο Ἱεράρχη καὶ πνευματικὸ τέκνο καὶ ἀνάστημα τοῦ Διονυσίου, ποὺ ἔφερε εἰσήγηση στὸ Δ.Σ. τοῦ Ἱδρύματος, στὶς 19 Ἰουνίου 2001, «περὶ προγραμματισμοῦ ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κυροῦ Διονυσίου, μὲ περιεχόμενο ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους σὲ διπλὴ σημειογραφία: βυζαντινὴ καὶ εὐρωπαϊκή», τὴν αὐταδέλφην τοῦ ἀειμνήστου Διονυσίου καν Στέλλαν Δημοπούλου, φιλόλογον, ἡ ὁποία διεφύλαξε καὶ περιέσωσε τὰ χειρόγραφα τοῦ ἐκδοθέντος ἔργου, καθὼς καὶ τὴν Δημοτικὴ καὶ Νομαρχιακὴ αὐτοδιοίκηση Κοζάνης γιὰ τὴν γενναία οἰκονομικὴ χορηγία τους.

Ἤδη ἡ Κοζάνη μεγαλύνεται, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν φιλοτιμίαν τῶν κατοίκων της, οὔτε μόνον ἀπὸ τὴν ἐνεργητικότητα τῶν ἀρχόντων τους, οὔτε μόνον ἀπὸ τὴν πλούσια ἑλληνορθόδοξη παράδοσή της, οὔτε μόνον ἀπὸ τὰ παλαιὰ καὶ νεοτέρα εὐγενῆ καὶ φιλογενῆ τέκνα της ποὺ ἀνήκουν στὴν ἀκριβῆ χορεία τῶν μεγάλων ἐθνικῶν εὐεργετῶν, οὔτε μόνον ἀπὸ τοὺς ἥρωές της, ποὺ ἀγωνίσθηκαν γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Μακεδονίας, οὔτε καὶ ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς ἀγωνιστές, ποὺ μάχονται κατὰ τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας, τῆς ἐκμετάλλευσης καὶ τῆς ἀνεργίας. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν μορφὴ τοῦ παλιοῦ Γέροντος Ἱεράρχου Διονυσίου, τὰ ἔργα τοῦ ὁποίου σημάδεψαν μίαν ὁλόκληρη ἐποχή, ἐπρόβαλαν τὴν Ἐκκλησία καὶ στήριξαν τὸ λαό. Ἂς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη του!

Σᾶς εὐχαριστῶ.